

Operativni program BiH
za poljoprivredu, prehranu
i ruralni razvoj

(2008-2011)

Sadržaj:

1. Uvod.....	3
2. Posebni ciljevi Državnog operativnog programa harmonizacije (2008-2011. godine).....	3
3. Prioritetna područja i mjere.....	4

Dodatak 1.....	68
Dodatak 2.....	69

DRŽAVNI OPERATIVNI PROGRAM ZA POLJOPRIVREDU, PREHRANU I RURALNI RAZVOJ BIH (2008-2011.)

1. Uvod

Ovaj dokument predstavlja detaljni akcioni plan za implementaciju Strateškog plana harmonizacije poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja BiH, na državnom nivou.

Ključni cilj Strateškog plana harmonizacije poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja BiH je uspostavljanje okvira za postepenu harmonizaciju politika, programa, institucija, zakona i drugih propisa, sistema i službi unutar BiH kao i harmonizaciju sa EU.

Namjera ovog dokumenta je da osigura platformu i okvir za uvođenje aktivnosti koji prethode programu IPA - za ruralni razvoj, a koji će početi 2008. godine, što će do 2011. godine omogućiti uspostavljanje osnovnog temelja za dobivanje sredstava iz fondova EU namijenjenih za ruralni razvoj. Nadalje, Strateški plan predstavlja okvir za uvođenje neophodnih reformi javnog sektora u smislu jačanja funkcija koordinacije i upravljanja, jačanje uloge i fokusa izvršnih agencija odgovornih za sigurnost hrane, zaštitu zdravlja bilja i veterinarstvo te ubrzanje pravnih i institucionalnih reformi kako bi se osiguralo postepeno usklađivanje sa međunarodnim standardima. Detaljne aktivnosti, koje će omogućiti da se na državnom nivou ovo postigne, su opisane u ovom dokumentu. U razvoju ovih aktivnosti se u potpunosti uzimao u obzir akcioni plan Srednjoročne razvojne strategije BiH (2004-2007.), od kojih su mnoge aktivnosti djelimično implementirane ili se sa njihovom implementacijom do sada nije ni počelo. Aktivnosti u posebnim tehničkim oblastima kao što su veterinarstvo i zaštita zdravlja bilja su, u saradnji sa relevantnim državnim agencijama, revidirane i ažurirane.

2. Posebni ciljevi Državnog operativnog programa harmonizacije (2008-2011. godine)

Određeni su posebni ciljevi državnog Operativnog programa harmonizacije za poljoprivredu, prehranu i ruralni razvoj za period od 2008-2011. godine, uzimajući u obzir institucionalne, pravne i opšte uvjete u sektoru u 2007. godini. Ciljevi svih aktivnosti određenih u ovom Operativnom programu su:

- a) Postepena harmonizacija sektorskih politika i mehanizama na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou u BiH kao i sa EU (a naročito postepeno usklađivanje sa Uredbom EZ IPA – ruralni razvoj br. 1085/2006 i njenom provedbenom Uredbom 718/2007).
- b) Progresivno uspostavljanje podesnih institucionalnih struktura, kapaciteta, sistema i procedura na državnom nivou za koordinaciju i usmjeravanje pred-pristupnih priprema za harmonizaciju i postepeno usvajanje poljoprivrednog *acquis communautaire-a*.

3. Prioritetna područja i mjere

Da bi se postigli gore navedeni ciljevi, implementacija u okviru operativnog programa će se fokusirati na šest prioriteta područja, što će osigurati komplementarnost i konzistentnost između svakog područja:

Prvo prioritetno područje: *Uspostavljanje potrebnih institucionalnih kapaciteta, mehanizama za koordinaciju i implementaciju na svim nivoima;*

Drugo prioritetno područje: *Poboljšanje kvaliteta i sigurnosti domaćih proizvoda i stvaranje konkurentne prednosti u proizvodnji, preradi i trgovini;*

Treće prioritetno područje: *Podrška primarnoj proizvodnji putem mjera direktne podrške gazdinstvima u cilju njihove postepene izjednačenosti između entiteta kao i za usklađivanje sa mehanizmima EU;*

Četvrto prioritetno područje: *Poboljšanje konkurentnosti agro-prehrambenog sektora BiH putem mjera indirektno podrške za proizvodnju i preradu;*

Peto prioritetno područje: *Zaštita ruralnog okoliša BiH putem pružanja podrške agro-okolišnim programima;*

Šesto prioritetno područje: *Diverzifikacija ruralnih aktivnosti i poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima.*

Detaljne prioritetne aktivnosti (po prioritetnim područjima)

3.1 Prvo prioritetno područje: Uspostavljanje potrebnih institucionalnih kapaciteta, mehanizama za koordinaciju i implementaciju na svim nivoima

1.1.	Reorganizacija, proširenje i cjelokupno jačanje Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) i Sektora za poljoprivredu, prehranu, šumarstvo i ruralni razvoj (SPPŠRR)
Aktivnosti	<p>a) Izrada i usvajanje novog Pravilnika o unutrašnjoj oragnizaciji za SPPŠRR;</p> <p>b) Pokretanje novih procedura zapošljavanja kako bi se postepeno povećao broj zaposlenih u SPPŠRR u svim oblastima određenim novim pravilnikom, uključujući i unutrašnje organizacione jedinice za koordinaciju: (i) Strateškog planiranja u oblasti poljoprivrede i harmonizacije okvira politike; (ii) Programiranja ruralnog razvoja; (iii) Monitoringa i evaluacije sektora; (iv) Analize sektorskih politika; (v) Informacija i statistika u sektoru; (vi) Platnih sistema i procedura u sektoru; (vii) Pravnog približavanja u sektoru; (viii) Koordinacija međunarodnih projekata u sektoru; (ix) Ostalih sektorskih službi (npr. inspekcija, stručnih službi, službi za tržišne informacije);</p> <p>c) Priprema detaljnog programa za izgradnju kapaciteta (uz međunarodnu tehničku podršku koja će biti obezbjeđena);</p> <p>d) Obuka i izgradnja kadrovskih kapaciteta u svim oblastima;</p> <p>e) Povećanje broja zaposlenih i proširenje funkcija koordinacije u skladu sa povećanjem opštih kapaciteta.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; Agencija za državnu službu BiH; Ministarstvo finansija i trezora BiH; Vijeće Ministara.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Pravilnik usaglašen i usvojen do kraja 2008; 35 zaposlenih do kraja 2009. godine; 60 zaposlenih do kraja 2010. godine; 90 zaposlenih do kraja 2011. godine.
Ciljevi/ Komentari	Uspostavljanje efektivnog kapaciteta za koordinaciju na državnom nivou u cilju omogućavanja postepenog usvajanja acquis-a i relevantnih aktivnosti/obaveza integracije u EU. Ovaj kapacitet se može uspostaviti u okviru postojeće strukture MVTEO a kao krajnji rezultat se može uspostaviti kao zasebno Ministarstvo tokom ovog perioda.

1.2	Jačanje koordinacije i monitoringa izvršnih agencija na državnom nivou za podršku sektora u oblasti veterinarstva, zaštite zdravlja bilja i sigurnost hrane
Aktivnosti	<p>a) Postizanje dogovora o detaljnim godišnjim radnim planovima i ciljevima za Ured za veterinarstvo BiH; Upravu BiH za zaštitu zdravlja bilja i Agenciju za sigurnost hrane BiH.</p> <p>b) Uspostavljanje odbora za monitoring koji će kvartalno analizirati napredak, sastavljen od predstavnika MVTEO, izvršnih agencija, entiteta i BD.</p> <p>c) Detaljni kvartalni izvještaji o napretku koje će sve izvršne agencije dostavljati odboru za monitoring.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja; Ured za veterinarstvo BiH; Agencija za sigurnost hrane BiH; Vijeće ministara BiH, entiteti i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Uspostavljanje jedinice za koordinaciju do kraja 2008. godine; Postizanje dogovora o godišnjem planu rada i ciljevima za sve izvršne agencije do kraja 2008. godine; Preduzimanje tromjesečnih procjena rada i izvještaja koji će se predavati odborima za monitoring.
Ciljevi/ Komentari	Povećanje transparentnosti i odgovornosti izvršnih agencija u ispunjavanju njihovih pravnih obaveza.

1.3	Uspostavljanje Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u sektoru
Aktivnost	<p>a) Izrada i usvajanje Odluke o harmonizaciji platnih sistema u sektoru;</p> <p>b) Izrada i postizanje dogovora o strukturi, ključnim funkcijama i osoblju Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja;</p> <p>c) Izrada, postizanje dogovora i usvajanje Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja, uz izradu dinamike zapošljavanja osoblja za njegov postepeni razvoj/proširenje;</p> <p>d) Izbor i zapošljavanje osoblja za Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja;</p> <p>e) Obuka osoblja Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja (uz podršku relevantnih međunarodnih projekata).</p> <p>f) Razvoj novih harmoniziranih sistema i procedura za platne podrške (u saradnji sa entitetskim tijelima za plaćanje).</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; Ministarstvo finansija i trezora BiH i entitetska ministarstva finansija; Vijeće Ministara BiH, BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Pravno uspostavljanje Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u 2008. godini; Operativna struktura uvedena do kraja 2009. godine; Nove platne strukture uvedene i operativne do kraja 2010. godine; Postepeno usklađivanje sa tipom platnih sistema po principu EU u toku.

Ciljevi/ Komentari	Ured za harmonizaciju sistema plaćanja će biti uspostavljen, kao tranzicijsko tijelo koje će promovirati uvođenje platnih sistema i procedura na entitetskom nivou po principu EU. Ova struktura će entitetima pružiti podršku i niz usluga za poboljšanje efikasnosti, transparentnosti i odgovornosti za isplate ciljnim korisnicima u sektoru.
1.4	Reorganizacija inspekcijskih službi u skladu sa EU i drugim međunarodnim zahtjevima
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje radne grupe za koordiniranje planirane reorganizacije inspekcijskih službi; b) Izrada detaljne analize nedostataka u pogledu inspekcijskih službi za poljoprivredu, veterinarstvo, hranu, šumarstvo i posebnih zahtjeva za usklađivanje; c) Razvoj detaljnog programa za usklađivanje; d) Početak implementacije; e) Redovno praćenje napretka u reorganizaciji i radu inspekcijskih službi u skladu sa EU i ostalim međunarodnim zahtjevima.
Nadležne institucije	MVTEO; Ured za veterinarstvo BiH; Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja; granična veterinarska inspekcija; entitetske uprave za inspekcijske poslove; Agencija za sigurnost hrane BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede; Pododjel za inspekciju BD; Vijeće Ministara BiH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Analiza nedostataka završena do kraja 2008. godine; Implementacija programa usklađivanja započeta do kraja 2009. godine. Potrebno angažovati konsultanta.
Ciljevi/ Komentari	Uvođenje inspekcijskih službi, sistema i procedura koje su usklađene sa međunarodnim zahtjevima za uvoz i izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

1.5	Usklađivanje postojećih zakona i drugih propisa unutar BiH
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje međuentitetske radne grupe za usklađivanje postojećih zakona i drugih propisa u sektoru poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja; b) Razvoj detaljnog radnog plana za pravno usklađivanje; c) Usklađivanje postojećih entitetskih zakona sa zakonima usvojenim na nivou BiH (pogledaj detaljan nacrt spiska u dodatku 1).
Nadležne institucije	MVTEO; Agencija za sigurnost hrane BiH, entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; druge relevantne specijalizirane institucije.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Plan rada usaglašen do kraja 2008. godine; Usklađivanje osnovnih zakona završeno do juna 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Usklađivanje pravnog okvira između entiteta kao i sa zakonima i drugim propisima na državnom nivou u svim potrebnim oblastima, i postavljanje osnova za postepeno usklađivanje sa uredbama EU u sektoru.

1.6	Usklađivanje podzakonskih akata i drugih propisa u BiH
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje relevantnih pravnih/tehničkih timova (međuentitetskih); b) Razvoj detaljnog radnog plana za usklađivanje podzakonskih akata u sektoru; c) Priprema i usvajanje harmoniziranih podzakonskih akata na osnovu postojećih zakona (za detalje pogledaj dodatak).
Nadležne institucije	MVTEO; Agencija za sigurnost hrane BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; druge relevantne specijalizirane institucije
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Plan rada usaglašen do kraja 2008. godine; Usklađivanje glavnih podzakonskih akata završeno do kraja 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Da se osigura efektivna i dosljedna implementacija harmoniziranog pravnog okvira na entitetskom nivou, usklađenog sa međunarodnim zahtjevima.

1.7	Plan za usklađivanje propisa u oblasti poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja sa zahtjevima EU
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje radne grupe za određivanje prioriteta (državni nivo/entiteti); b) Priprema detaljnog plana za postepeno usklađivanje propisa sektora sa EU (u skladu sa dogovorenim strateškim prioritetima za sektor i državu); c) Koordiniranje uspostavljanja tehničkih timova za pripremu prioriternih pravnih akata u skladu sa planom; d) Započeti implementaciju plana pravnog približavanja.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; Agencija za sigurnost hrane BiH; Direkcija za evropske integracije; druge relevantne specijalizirane institucije.
Vremenski okvir / Pokazatelji	Tijelo za koordinaciju uspostavljeno početkom 2009. godine; Plan usklađivanja sektorskih propisa sa zahtjevima EU pripremljen do kraja 2009. godine; Implementacija počinje početkom 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Uspostavljanje podesnog i koordiniranog okvira i niza prioriteta za usklađivanje propisa i postepenu harmonizaciju sektorskog pravnog okvira u BiH sa <i>acquis communautaire</i> -om EU.

1.8	Uspostavljanje efektivnih mehanizama za koordinaciju projekata podrške u sektoru, finansiranih od strane međunarodnih donatora
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje Odsjeka za koordinaciju sektora u MVTEO; b) Uspostavljanje međuentitetske radne grupe za koordinaciju projekata; c) Priprema konsolidovanih godišnjih/višegodišnjih lista prioriteta za projekte (kao i detaljnih opisa); d) Organizovanje donatorskih sastanaka za koordinaciju, dva puta godišnje, na kojima će se raspravljati i dogovarati o prioritetima za finansiranje.
Nadležne institucije	MVTEO; Agencija za sigurnost hrane BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; druge relevantne specijalizirane institucije; Vijeće ministara BiH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Jedinica za koordinaciju i radna grupa za koordinaciju uspostavljena početkom 2009.; Spisak prioriternih programa i projekata pripremljen do kraja 2009. godine; Monitoring i proces analiziranja se nastavlja nakon toga.
Ciljevi/ Komentari	Da se osigura efektivna raspodjela i korištenje međunarodnih donatorskih sredstava u skladu sa sektorskim strateškim prioritetima i regionalnim zahtjevima (u skladu sa Programom javnih investicija).

1.9	Uspostavljanje i razvoj Sistema poljoprivrednih informacija BiH (uključujući statistike)
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje Odbora za koordinaciju poljoprivrednih informacija i jedinice za podršku u okviru MVTEO; b) Usklađivanje i jačanje sistema poljoprivrednih informacija kroz uvođenje zajedničkih metodologija prikupljanja, bilježenja podataka i razvoja modernih statističkih aktivnosti; c) Objavljivanje godišnjeg poljoprivrednog izvještaja sa ažuriranim podacima i relevantnim sektorskim informacijama; d) Uvođenje anketa baziranih na metodu uzimanja uzoraka u sektoru; e) Uspostavljanje Službe za praćenje rada poljoprivrednih gazdinstava u entitetima i BD i redovno objavljivanje dostupnih podataka; f) Postepeno uvođenje indikatora FADN, koordinirano od strane MVTEO.
Nadležne institucije	Agencija za statistiku BiH; entitetski zavodi za statistiku; MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede, BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Odbor za koordinaciju poljoprivrednih informacija uspostavljen u prvoj polovini 2009. godine. Potpuna implementacija započeta na državnom i entitetskom nivou do kraja 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Postoji urgentna potreba za boljim pristupom ažuriranim i tačnim informacijama o sektoru koje će usmjeravati planiranje i programiranje u privatnom i javnom sektoru.

OPERATIVNI PROGRAM BIH ZA POLJOPRIVREDU, PREHRANU I RURALNI RAZVOJ (2008-2011.)

1.10	Uspostavljanje harmoniziranih registara poljoprivrednih gazdinstava i klijenata u BiH
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje probne registarcije poljoprivrednih gazdinstava i klijenata kao i sistema za testiranje;</p> <p>b) Dizajniranje i nabavka potrebnog hardvera i softvera za podršku tog sistema;</p> <p>c) Uspostavljanje potpuno operativnih registara poljoprivrednih gazdinstava i klijenata na lokalnom nivou sa sistemom za unošenje podataka u bazu na entitetskom i državnom nivou;</p> <p>d) Kontinuirano praćenje, ažuriranje i postepena integracija sistema registracije, u skladu sa uvjetima za sektorski platni sistem</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Registri isprobani do kraja 2008. godine; Nabavka softvera i hardvera završena do jula 2009. godine; Glavni registri operativni do kraja 2009. godine;
Ciljevi/ Komentari	Registri poljoprivrednih gazdinstava i klijenata će obezbjediti temelj za razvoj efektivnog platnog sistema na svim nivoima.

1.11	Organizovanje poljoprivrednog popisa za BiH
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje tima za vršenje pilot poljoprivrednog popisa;</p> <p>b) Postizanje dogovora o metodologiji i vremenskom okviru kao i o koordiniranju finansiranja;</p> <p>c) Razvoj i izvršavanje probnog poljoprivrednog popisa;</p> <p>d) Procjena nalaza probnog popisa i kreiranje cjelokupnog popisa;</p> <p>e) Osiguranje sredstava, razvoj i vršenje cjelokupnog poljoprivrednog popisa;</p> <p>f) Upoređivanje i analiza nalaza poljoprivrednog popisa i objavljivanje podataka.</p>
Nadležne institucije	Agencija za statistiku BiH; entitetski zavodi za statistiku; entitetska ministarstva poljoprivrede; MVTEO .
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Uspostavljanje tima za probni popis početkom 2009. godine; Pilot popis završen do kraja 2009. godine; Sveobuhvatni popis završen do kraja 2010. godine; Objavljivanje rezultata popisa početkom 2011. godine.
Ciljevi/ Komentari	Poboljšanje raspodjele finansijskih sredstava službi za isplate podrške i ostalih sektorskih službi podrške.

1.12	Prilagođavanje carinskih obaveza na poluproizvode kao i na opremu za strateške industrije
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje Radne grupe za analiziranja uticaja koji sadašnje carinske takse imaju na poluproizvode i usluge;</p> <p>b) Predložiti /uvesti prilagođavanje carinskih taksi u skladu sa preporukama radne grupe, zasnovano na detaljnoj analizi poluproizvoda i opreme za strateške industrije u poljoprivredno-prehrambenom sektoru (u skladu sa obavezama STO/CEFTA)</p>
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH; Agencija za statistiku BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede; MVTEO.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Radna grupa uspostavljena početkom 2009. godine; Prilagođavanje izvršeno do sredine 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Očekuje se da će carinske takse biti prilagođene za proizvode u sljedećim oblastima: prerada drveta, prerada hrane, tekstila, kože i obuće, turizam, energija, informacione i komunikacione tehnologije.
1.13	Koordiniranje pregovora za članstvo i usklađivanje sa Svjetskom trgovinskom organizacijom (STO)
Aktivnosti	<p>Osnivanje Radne grupe za sektor poljoprivrede BiH kako bi se podržavala i usmjeravala radna grupa za pregovore sa STO, koja će:</p> <p>a) Razviti koherentan okvir trgovinske politike u sektoru poljoprivrede i prioritete za prilagođavanje tarifa, uz vremenski okvir;</p> <p>b) Pružiti podršku u ponovnom izračunavanju agregatnih mjera podrške (AMS) za BiH</p> <p>c) Koordinirati uspostavljanje i obezbijediti podršku svih mehanizama koji su potrebni za usklađivanje sa zahtjevima STO uključujući i obezbjeđenje 'puktova za davanje informacija' u podesnim državnim institucijama u skladu sa zahtjevima STO;</p> <p>d) Koordinirati harmonizaciju postojećih kao i usvajanje novih pravnih akata na osnovu zahtjeva STO;</p> <p>e) Pružanje podrške pregovaračkom timu STO u pripremi pregovaračkih pozicija za bilateralne pregovore;</p> <p>f) Razviti programe osvještavanja javnosti kako bi se poslovni subjekti i profesionalna udruženja informisali o posljedicama/obavezama STO.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; Agencija za sigurnost hrane BiH; Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Osnivanje radne grupe krajem 2008. godine; ostale aktivnosti se odvijaju tokom 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Članstvo u STO ostaje državni prioritet za BiH, za čiju je realizaciju potrebna saradnja i koordinacija na svim nivoima.

1.14	Implementacija Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) u sektoru
Aktivnosti	<p>a) Osnivanje sektorske radne grupe BiH za koordiniranje postepene implementacije SAA, koja će:</p> <p>b) Koordinirati harmonizaciju postojećih i usvajanje novih pravnih akata zasnovano na zahtjevima iz SAA;</p> <p>c) Razviti detaljan plan rada za usvajanje drugih institucionalnih, pravnih, finansijskih i ostalih zahtjeva u cilju ispunjenja SAA obaveza u sektoru u narednom periodu.</p> <p>d) Vršiti koordinaciju sa svim relevantnim BiH institucijama da bi se osiguralo da sektor ispunji obaveze određene sporazumom.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; Agencija za sigurnost hrane BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; Direkcija za evropske integracije
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Osnivanje radne grupe do kraja 2008. godine; Ostale aktivnosti će se odvijati u 2009. godini.
Ciljevi/ Komentari	Potpisivanje SAA sa EU je prvi korak koji je od iznimnog značaja za širi proces Evropskih integracija i ostaje državni prioritet za BiH za čije će ispunjenje biti potrebna saradnja i koordinacija na svim nivoima.

1.15	Razvoj prijedloga za poreske olakšice za ulaganje u sektor
Aktivnosti	<p>a) Uspostavljanje Radne grupe za poljoprivredna fiskalna pitanja;</p> <p>b) Razvoj prijedloga za uvođenje poreskih olakšica na posebne investicije u poljoprivredno-prehrambenom sektoru (u skladu sa međunarodnim trgovinskim sporazumima) uključujući detaljnu <i>cost-benefit</i> analizu;</p> <p>c) Dogovor o usvajanju i isprobavanju šema poreskih olakšica;</p> <p>d) Procjena uticaja šeme (šema) i dogovor o širenju prema nacionalnim šemama gdje je to odgovarajuće, u vidu šireg okvira podrške sektorske politike.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; Vijeće ministara BiH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Kraj 2008. godine
Ciljevi/ Komentari	Kreiranje uvjeta koji će poboljšati pristup kapitalu i privući investicije u sektor.

1.16	Uspostavljanje Vijeća za poljoprivredu BiH
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> a) Priprema i usvajanje pravnog okvira za uspostavljanje Vijeća; b) Imenovanje članova Vijeća za poljoprivredu BiH; c) Uspostavljanje Vijeća za poljoprivredu BiH; d) Tehnička podrška Vijeću za poljoprivredu uspostavljena u MVTEO; e) Održavanje redovnih sastanaka (dva puta godišnje) u cilju postizanja sporazuma o strateškim prioritetima za sektor i praćenja napretka implementacije Strateškog plana harmonizacije i Operativnog programa.
Nadležne institucije	MVTEO; Agencija za sigurnost hrane BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; Vijeće ministara BiH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Aktivnosti će se odvijati do kraja 2008. godine
Ciljevi/ Komentari	Jačanje institucionalnog okvira.

1.17	Uspostavljanje akreditovanih i ovlaštenih laboratorija za ispunjavanje međunarodnih zahtjeva za sigurnost hrane (uključujući veterinarstvo i zaštitu zdravlja bilja)
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> a) Usvajanje propisa kojima se definišu uvjeti u pogledu kadra, opreme, infrastrukture za vršenje određenih laboratorijskih analiza; b) Iniciranje i izrada standardnih operativnih procedura prema vrstama analiza; c) Provođenje aktivnosti u pogledu akreditiranja i certifikiranja laboratorija; d) Kreiranje detaljnog popisa i razvijanje detaljnog plana za racionalizaciju i nadgradnju ključnih laboratorija i osoblja; e) Razvoj detaljnog plana zapošljavanja i određivanje finansijskih resursa iz kojih će se ova nadgradanja finansirati; f) Instaliranje nove opreme i obuka osoblja za njeno korištenje. g) Uspostavljanje laboratorija za kontrolu kvaliteta hrane i dijagnostiku kao i referentnih laboratorija i pribavljanje akreditacija za iste.
Nadležne institucije	MVTEO; Agencija za sigurnost hrane BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; stručne institucije; Institut za akreditaciju BiH; Institut za standardizaciju BIH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Plan za investicije i nadgradnju razvijen do sredine 2009. godine. Akreditacija za najmanje dvije glavne laboratorije u toku, do kraja 2009. godine. Sve glavne laboratorije akreditovane do kraja 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	¹ Sistem kontrole kvaliteta uvoznih i domaćih roba. U cilju uspostavljanja sistema za certifikaciju i drugih procedura potrebnih za izvoz poljoprivrednih proizvoda, u skladu sa preporukama EC.

¹ Izvještaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BIH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju' Brisel, 18 novembar 2003 godine, str. 32 i 44.

OPERATIVNI PROGRAM BiH ZA POLJOPRIVREDU, PREHRANU I RURALNI RAZVOJ (2008-2011.)

1.18	Uspostavljanje okvira za koordiniranje napretka u određivanju prioriteta istraživanja i obrazovanja i uloge institucija u podršci sektoru
Aktivnosti	<p>a) Uspostavljanje Komisije za određivanje prioriteta za istraživanje i obrazovanje, za podršku sektora;</p> <p>b) Razvoj detaljnog radnog plana i raspodjele budžeta i postizanje saglasnosti na svim nivoima za njegovo usvajanje i implementaciju;</p> <p>c) Postepena implementacija plana kojim će se preusmjeriti fokus uloge i funkcija glavnih stručnih sektorskih institucija za istraživanje i obrazovanje uključujući: Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo; Federalni agromediteranski zavod Mostar; Poljoprivredni institut (Banja Luka); Veternarski institut "Dr. Vaso Butozan"; Federalni Zavod za agropedologiju; Veterinarsko-stočarski centar (Banja Luka); Poljoprivredna savjetodavna služba FBiH; Poljoprivredna savjetodavna služba RS.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; Agencija za sigurnost hrane BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede; specijalizirane institucije; kantoni.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Do polovine 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Uspostavljanje racionalnije raspodjele sredstava, u skladu sa prioritetima privatnog sektora (uglavnom u malim iznosima).

1.19	Podrška i koordinacija sa Institutom za standardizaciju ² BiH
Aktivnost	a) Koordinacija sa zainteresiranim stranama u oblasti poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja, u cilju njihovog većeg direktnog učešća u radu postojećeg tehničkog odbora Instituta za standardizaciju; b) Uspostavljanje novih pod-odbora za podršku sektorskih prioriteta u čemu Institut za standardizaciju može imati vodeću ulogu (npr. u uspostavljanju novih BiH standarda za prehrambene proizvode u skladu sa međunarodnim standardima za ključne proizvode); c) Izrada i usvajanje novih standarda za poljoprivredno-prehrambene ključne proizvode u skladu sa međunarodnim standardima; d) Programi obuke za proizvođače i prerađivače u sektoru vezano za nove standarde i njihov uticaj;
Nadležne institucije	Institut za standardizaciju BiH – BAS; Agencija za sigurnost hrane; MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Postizanje dogovora o prioritetima za standardizaciju do sredine 2009. godine; Uspostavljanje relevantnih pod-odbora do kraja 2009. godine; Priprema relevantnih propisa za uvođenje novih standarda počinje 2010. godine; Programi obuke kreirani do kraja 2009. godine; Obuka počinje početkom 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje svih međunarodnih i evropskih standarda kao bosanskohercegovačkih, te njihovo korištenje od strane proizvođača u poljoprivredi i prehrambenoj industriji čime bi se proizvođačima povećale mogućnosti plasiranja svojih proizvoda na vanjsko tržište. Pored toga bi pomenuti standardi služili kao podloga zakonodavnim tijelima u BiH pri donošenju propisa.

² U skladu sa preporukama EZ Studije izvodljivosti ' Izvještaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU', (EZ Studija izvodljivosti), Brisel, 18. novembar 2003. godine, str. 23.

1.20	Podrška i koordinacija sa Institutom za mjeriteljstvo ³ BiH
Aktivnost	<p>a) Koordiniranje sa relevantnim institucijama u sektoru da bi se osiguralo postepeno uvođenje međunarodno harmoniziranog sistema težina i mjera te procedura;</p> <p>b) Učestvovanje u relevantnim pravnim radnim grupama za pripremu potrebnih pravnih akata, u skladu sa EU i međunarodnim standardima za mjere u sektoru;</p> <p>c) Određivanje i uvođenje jasnih i dosljednih standarda za mjerne instrumente koji su od značaja u Sektoru poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja, kako sektor bude usvajao međunarodne standarde za sigurnost hrane i zaštitu okoliša;</p> <p>d) Obuka relevantnog osoblja u korištenju i radu sa takvim standardima, sistemima i procedurama mjerenja.</p>
Nadležne institucije	Institut za mjeriteljstvo BiH; Agencija za sigurnost hrane; MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Kraj 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	<p>Cilj 1 - Ostvariti međunarodnu sljedivost i obezbijediti usluge kalibracije svim korisnicima za odgovarajuće fizikalne veličine;</p> <p>Cilj 2 - Preuzeti i dosljedno provesti Direktivu novog pristupa EU o neautomatskim vagama 90/384/EEC 93/68/EEC; - Preuzeti i provesti Direktivu novog pristupa EU (MID) o mjernim instrumentima 2004/22/EC</p> <p>Cilj 3 - Saradnja sa svim akterima sistema mjeriteljstva u hemiji, i saradnja sa zakonodavnom i izvršnom vlasti, te osiguranje mjeriteljske podrške pri uspostavi međunarodne sljedivosti i uporedivosti mjerenja i analiza u hemiji koji su potrebni u provođenju acquis-a.</p>

³ U skladu sa preporukama EZ Studije izvodljivosti 'Izveštaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju', (EZ Studija izvodljivosti), Brisel, 18. novembar 2003., str. 23.

1.21	Podrška i koordinacija sa Institutuom za intelektualno vlasništvo BiH ⁴
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje Registra (baze podataka) geografskih oznaka i Registra korisnika geografskih oznaka u skladu sa Zakonom o industrijskom vlasništvu u BiH i Pravilnikom o geografskim oznakama;</p> <p>b) Usaglašavanje zakonodavstva BiH sa Sporazumom o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (TRIPS Sporazum) i sa <i>acquis communautaire</i> u dijelu koji se odnosi na geografske oznake;</p> <p>c) Uvođenje sistema zaštite oznaka porijekla i dodatne zaštite za vina i alkoholna pića u skladu sa TRIPS-om i SAA;</p> <p>d) Stvaranje uslova u cilju osiguranja zaštite geografskih oznaka EU za poljoprivredne i riblje proizvode i hranu na osnovu Uredbe Vijeća (EC) br. 510/2006 od 26. marta 2006. godine a u skladu sa članom 31. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju;</p> <p>e) Koordinacija aktivnosti udruženja proizvođača, privrednih komora i drugih subjekata u cilju obezbjeđenja uslova za registraciju geografskih oznaka u BiH;</p>
Nadležne institucije	Institut za intelektualno vlasništvo BiH; Agencija za sigurnost hrane; MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Uspostavljanje registra geografskih oznaka do kraja 2008. godine; Harmoniziranje sa TRIPS pravnim osnovom do kraja 2009. godine; Proba sistema geografskog označavanja do kraja 2009. godine; Obuka grupa iz privatnog sektora o posljedicama TRIPS propisa i označavanja proizvoda sa oznakama geografskog porijekla započeta početkom 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Da se doprinese konkurentnosti i da se zaštite BiH poljoprivredno-prehrambeni proizvodi, osiguravajući da oni proizvodi koji imaju jasno geografsko porijeklo i status mogu biti osigurani putem uvođenja međunarodnih standarda i registracije prava intelektualnog vlasništva sa nadležnim međunarodnim tijelima.

⁴ U skladu sa preporukama EZ Studije izvodljivosti 'Izveštaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju', (EZ Studija izvodljivosti), Brisel, 18. novembar 2003., str. 23.

1.22	Podrška i koordiniranje sa Institutom za akreditaciju BiH
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uključivanje relevantnog osoblja Instituta za akreditovanje u izradu programa za razvoj laboratorija u sektoru; b) Razvoj detaljnih planova i akcija za postepenu akreditaciju svih glavnih laboratorija koje će biti uključene u BiH sistem sigurnosti hrane; c) Implementacija programa akreditacije za sve prioritetne laboratorije; d) Koordinacija i podrška u vršenju obuke relevantnog osoblja sektorske mreže laboratorija, u skladu sa BiH i međunarodnim standardima akreditacije.
Nadležne institucije	Institut za akreditovanje BiH; Agencija za sigurnost hrane; MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Izrada i usvajanje programa za razvoj laboratorija do kraja 2008. godine; Programi obezbjeđenja i obuke osoblja započeti do kraja 2008. godine; Proces akreditacije će se odvijati kontinuirano od početka 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Uspostavljanje integrirane, ekonomski efikasne i međunarodno efektivne mreže laboratorijskih službi za sigurnost hrane u BiH koja će pružati podršku sektoru u povećanju standarda i cjelokupne konkurentnost.

1.23	Razvoj državnog plana ruralnog razvoja (DPRR)
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje među-entitetskog/državnog odbora za pripremu Državnog plana ruralnog razvoja (DPRR); b) Pokretanje učesničkog procesa planiranja za pripremu plana na svim nivoima (uključujući radne grupe na entitetskom nivou i grupe za koordinaciju na kantonalnom nivou) c) Razvoj nacрта DPRR sa kompletnom i ažuriranom osnovnom analizom (uz obezbjeđenje potpune dosljednosti i usklađenosti sa BiH nacionalnim programom razvoja) d) Vršenje procesa revizije o obimu, smjeru i sadržaju plana putem javnog učestvovanja; e) Finaliziranje i formalno usvajanje DPRR.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; Vijeće ministara BiH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Početak konsultativnog procesa u 2009. godini (nakon uvođenja probnih mjera ruralnog razvoja u 2008. godini); DPRR završen i usvojen do kraja 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	DPRR je minimalni uslov da bi BiH mogla aplicirati za fondove EU IPA-ruralni razvoj i treba se izraditi u skladu sa smjernicama koje je odredila Evropska komisija. DPRR također treba biti u potpunosti usklađen sa nacionalnim programom razvoja BiH.

1.24	Razvoj Operativnih programa (OP) u skladu sa državnim planom ruralnog razvoja na državnom i entitetskim nivou
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje državnih i entitetskih radnih grupa za formulisanje OP-a;</p> <p>b) Razvoj detaljnih OP-a uključujući radne planove i budžete u skladu sa okvirom DPRR;</p> <p>c) Razvoj dokumenata sa detaljnim tehničkim opisima za individualne mjere ruralnog razvoja i dijelove mjera, u skladu sa regionalnim prioritetima i široko usklađeni sa EU mjerama za ruralni razvoj (kao što je određeno uredbom za provođenje IPA za ruralni razvoj;</p> <p>d) Početi implementaciju DPRR uključujući uvođenje neophodnog pravnog, institucionalnog, tehničkog i finansijskog okvira (vidi također harmonizaciju platnih sistema).</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; Vijeće ministara BiH;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Nacrti završeni do 2010. godine; Pokretanje operativnih programa u 2011. godini;
Ciljevi/ Komentari	DPRR će obezbjediti sveobuhvatni zajednički strateški okvir u kojem će entiteti razviti i implementirati detaljne operativne programe te osigurati predpristupna finansijska sredstva za ruralni razvoj EU.

3.2 Drugo prioritetno područje: Poboljšanje kvaliteta i sigurnosti domaćih proizvoda i stvaranje konkurentne prednosti u proizvodnji, preradi i trgovini

VETERINARSTVO/ZDRAVLJE ŽIVOTINJA

2.1.	Jačanje kapaciteta i poboljšanje radne odgovornosti Ureda za veterinarstvo BiH (vidi također 1.2. gore)
Aktivnost	<p>a) Kadrovsko popunjavanje Ureda za veterinarstvo;</p> <p>b) Postizanje dogovora o detaljnim godišnjim radnim planovima i radnim ciljevima za Ured za veterinarstvo BiH;</p> <p>c) Jačanje operativnog kapaciteta Državnog veterinarskog savjeta;</p> <p>d) Izrada kvartalnih izvještaja o napretku sa radnim planom Ureda za veterinarstvo BiH.</p>
Nadležne institucije	MVTEO, Komitet za monitoring Ureda za veterinarstvo BiH (po uspostavljanju), Ured za veterinarstvo BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede; Vijeće ministara BiH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Uspostavljanje jedinice za koordinaciju u MVTEO i Komiteta za monitoring do kraja 2008. godine;</p> <p>Kadrovsko popunjavanje Ureda za veterinarstvo do kraja 2008. godine;</p> <p>Postizanje dogovora o godišnjem radnom planu i radnim ciljevima između Ureda za veterinarstvo i nadležnih organa entiteta i BD do januara 2009. godine;</p> <p>Stavljanje u funkciju Državnog veterinarskog savjeta do marta 2009.</p> <p>Izvršavanje procjena rada, kvartalno.</p>
Ciljevi/ Komentari	<p>Uvođenje većeg stepena transparentnosti i odgovornosti Ureda za veterinarstvo u ispunjavanju svojih pravnih obaveza i usaglašavanje aktivnosti i prioriteta između Ureda i entitetskih nadležnih tijela u skladu sa cjelokupnim sektorskim strateškim prioritetima.⁵</p> <p>Zakonska osnova: na osnovu čl. 7. tačaka h) i n), čl. 8. tačaka d), e) i f) i čl. 18. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).</p>

⁵ U skladu sa preporukama EZ Studije izvodljivosti ' Izvještaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU', (Studija izvodljivosti EZ), Brisel, 18. novembar 2003. godine, str. 20 i 44.

2.2	Postepeno uspostavljanje pravnog okvira za veterinarstvo, harmoniziranog sa zahtjevima EU
Aktivnost	<p>a) Izmjene i dopune Zakona o veterinarstvu BiH i usvajanje Zakona o veterinarskim lijekovima u BiH i Zakona o dobrobiti životinja u BiH kako bi se osigurao osnov za pravno približavanje/usklađivanje svih budućih propisa sa zahtjevima EU;</p> <p>b) Donošenje Zakona o sprečavanju širenja zaraznih bolesti na osnovu nove liste OIE o kategorizaciji zaraznih oboljenja, po prioritetima i značaju za BiH u borbi protiv bruceloze, Q-groznice, svinjske kuge, ptičije gripe, bjesnila, listerioze i dr.</p> <p>c) Izmjene entitetskih propisa iz oblasti veterinarstva i njihovo usklađivanje sa veterinarskim propisima na nivou BiH;</p> <p>d) Usaglašavanje i usvajanje sljedećih podzakonskih akata u oblasti veterinarstva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odluka o jedinstvenom obliku i sadržini vođenja evidencija koje moraju voditi osobe koje drže ili prometuju životinje i proizvode sirovine životinjskog podrijetla; • Odluka o uvjetima i postupku registracije objekata, štala, prijevoznika i sabirnih centara za životinje; • Odluka o načinu određivanja zaraženog i ugroženog područja i mjerama za utvrđivanje načina prevencije, sprječavanja širenja i suzbijanja zaraznih bolesti te uvjetima za prestanak važećih mjera utvrđenih radi kontrole zarazne bolesti i načinu izvješćivanja; • Odluka o sadržini veterinarske upute, ovlaštenju osoba koje mogu izdati uputu i mjerama koje je potrebno poduzeti u slučaju izdavanja upute; • Odluka o mjerama za uklanjanje neispravnosti u objektima za proizvodnju hrane životinjskog porijekla i način rada komisije za ponovni pregled objekta; • Odluka o pečatima, zatim odluka o uvjetima koje moraju ispunjavati veterinarske organizacije i ustanove itd. <p>e) Usklađivanje postojećih i donošenje novih propisa u skladu sa uredbama EU o higijeni (852/04; 853/04; 854/04 i 882/04).</p>
Nadležne institucije	MVTEO, Komitet za monitoring Ureda za veterinarstvo BiH (po uspostavljanju), Ured za veterinarstvo BiH, Agencija za sigurnost hrane BiH, entitetska ministarstva; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelj	Pravni prioriteti dogovoreni do kraja 2008. godine; Postepeno implementirani u periodu 2009. godine; Svi zakoni će biti implementirani do početka 2011. godine.

Ciljevi/ Komentari	<p>Povećanje efikasnosti cjelokupnog sistema veterinarskog sektora u BiH, u skladu sa zahtjevima EU. ⁶</p> <p>Zakonska osnova: na osnovu čl. 5., čl. 6 i čl. 7. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).</p>
-----------------------	--

2.3	Jačanje pravnog osnova za regulisanje i kontrolu hrane za životinje
Aktivnost	<p>a) Usvajanje propisa o stočnoj hrani u BiH da bi se uvrstilo slijedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uredbe o kvaliteti stočne hrane (74/63/EEC) - Uredbe o metodama uzimanja uzoraka i fizikalnim, hemijskim i mikrobiološkim analizama stočne hrane (70/373/EEC, 2002/70/EC) - Uredbe o identifikaciji stočne hrane u trgovini - Uredbe o aditivima u stočnoj hrani (Uredbe br. 70/524/EEC, br. 2188/2002, br. 1756/2002) <p>b) Obuka veterinarara za testiranje sadržaja hrane za životinje;</p> <p>c) Uvođenje certifikata kojima se potvrđuje da je hrana odgovarajuća za životinjsku upotrebu.</p>
Nadležne institucije	Ured za veterinarstvo BiH; Agencija za sigurnost hrane BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede, MVTEO ;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Usvajanje osnovnog propisa do kraja 2008. godine i ostalih akata do kraja 2010. godine; Sistem obuke i certificiranja kontinuirano od 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	<p>Usklađivanje sa preporukama EC.⁷</p> <p>Zakonska osnova: na osnovu čl. 7. tačke o), čl. 8. tačke h), čl. 10. i čl. 11. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).</p>

⁶ ' Izvještaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU', (EZ Studija izvodljivosti), Brisel, 18. novembar 2003. godine, str. 20.

⁷ ' Izvještaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU', (EZ Studija izvodljivosti), Brisel, 18. novembar 2003. godine, str. 20.

2.4	Nadgradnja i proširenje sistema za identifikaciju životinja
Aktivnost	a) Redizajniranje i ažuriranje postojećeg sistema identifikacije goveda BiH, da bi se omogućilo proširenje sistema u cilju zadovoljavanja sadašnjih/očekivanih budućih zahtjeva EU za identifikaciju, registraciju i vidljivost kretanja goveda, ovaca, koza i svinja; b) Kreiranje medijske kampanje i izrada spotova kojima bi se pvela šira kampanja informisanja šire javnosti označaju uspostavljanja i održavanja sistema označavanja životinja. Naročito usmjeriti kampanju na elektronske i printane medije dostupne svakom građaninu kao dio opšte kulture i potrošačke prakse; c) Nabavka softvera te obuka osoblja u korištenju i održavanju istog; d) Integracija sistema za registraciju životinja sa drugim bazama podataka.
Nadležne institucije	Ured za veterinarstvo BiH; MVTEO, Komitet za monitoring Ureda za veterinarstvo BiH (po uspostavljanju), entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Redizajniranje završeno do kraja 2008. godine; Sistem u potpunosti operativan do kraja 2009. godine; Registracija državnih krda goveda, ovaca, koza i svinja završena do kraja 2010. godine;
Ciljevi/ Komentari	Cilj je uspostaviti efikasnu registraciju životinja u svrhu kontrole zaraznih bolesti i ispunjavanja standarda EU. Nadgradnja sistema će se podržati kroz sredstva iz zajma Svjetske banke. Zakonska osnova: na osnovu čl. 7. tačkama i), m) i n) čl. 8. tačaka d), f) i h), čl. 18. i čl. 22. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).

2.5	Uspostavljanje programa BiH za kontrolu zaraznih bolesti životinja
Aktivnost	a) Izrada i usvajanje državnog programa za kontrolu zaraznih bolesti; b) Osiguranje sredstava za implementaciju programa na svim nivoima; c) Formiranje Fonda za zaštitu životinja od zaraznih bolesti i kompenzacije šteta. d) Provođenje osnovnih mjera vakcinacije kao preventivne mjere protiv određenih bolesti
Nadležne institucije	Ured za veterinarstvo BiH; MVTEO, Komitet za monitoring Ureda za veterinarstvo BiH (po uspostavljanju), entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Program za kontrolu zaraznih bolesti i program vakcinacije sa planovima finansiranja se donosi za svaku godinu; Osnivanje Fonda za zaštitu životinja od zaraznih bolesti i kompenzacije šteta do kraja 2008. godine; Implementacija do početka 2010. godine.

Ciljevi/ Komentari	Obezbjedenje sredstava za kontinuiranu borbu protiv zaraznih bolesti životinja. Pridržavanje obaveza iz međunarodnog sporazuma o kontroli zaraznih životinjskih bolesti (u skladu sa smjernicama OIE). Zakonska osnova: na osnovu čl. 7. tačkama b), c), m) i n) čl. 8. tačaka d), f) i h), čl. 9. tačke c), d) i e), čl. 18. i čl. 22. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).
-----------------------	--

2.6	Sprovođenje Državnog plana za monitoring i kontrolu TSE/BSE
Aktivnost	a) Osiguranje sredstava za implementaciju Državnog plana za monitoring i kontrolu TSE/BSE; b) Uspostavljanje operativnog programa za efektivnu implementaciju plana na svim nivoima.
Nadležne institucije	Ured za veterinarstvo BiH; MVTEO; nadležna tijela entiteta i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Kontinuirano provođenje Operativnog programa svake godine.
Ciljevi/ Komentari	Cilj je osigurati zdrave proizvode životinjskog porijekla za ljudsku ishranu, i poštivanje obaveza iz međunarodnog sporazuma o kontroli zaraznih životinjskih bolesti (u skladu sa smjernicama OIE). Zakonska osnova: na osnovu čl. 7. tačkama i), m) i n) čl. 8. tačaka d), f) i h) i čl. 18. i čl. 22. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).

2.7	Usvajanje planova hitnih mjera za suzbijanje zaraznih bolesti životinja u BiH
Aktivnost	a) Izrada i usvajanje planova hitnih mjera za suzbijanje slinavke i šapa, klasične kuge svinja, bruceloze i bjesnila, uključujući i izvore finansiranja na svim nivoima; b) Uspostavljanje operativnih programa za efektivnu implementaciju plana na svim nivoima
Nadležne institucije	Ured za veterinarstvo BiH; MVTEO, Komitet za monitoring Ureda za veterinarstvo BiH (po uspostavljanju), entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Državni planovi usvojeni do kraja 2008. godine; Operativni programi sa finansijskim planom doneseni do sredine 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Osiguranje efikasnog odgovora na pojavu odeređenih zaraznih bolesti u skladu sa smjernicama OIE. Zakonska osnova: na osnovu čl. 7. tačkama i), m) i n) čl. 8. tačaka d), f) i h) i čl. 18. i čl. 22. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u

	Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).
2.8	Uspostavljanje sistema dijagnostičkih/analitičkih službi u BiH u potpunosti usaglašenih sa međunarodnim standardima
Aktivnost	<p>a) Izrada, usaglašavanje i usvajanje državnog plana čija bi implementacija bila nadgledana, a koji bi nudio zajedničke standarde i cijene, te dijagnostičke, analitičke i druge laboratorijske testove u skladu sa zahtjevima EU, naročito kada su u pitanju aktivnosti monitoringa i nadzora bolesti, uključujući i izvore finansiranja;</p> <p>b) Obezbjediti resurse i započeti implementaciju uključujući plan nabavke i zapošljavanja i postepeni proces akreditacije;</p> <p>c) Kontinuirana obuka osoblja i nadgradnja objekata i usluga;</p>
Nadležne institucije	Ured za veterinarstvo BiH; MVTEO, Komitet za monitoring Ureda za veterinarstvo BiH (po uspostavljanju), entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelj	Državni plan usvojen do kraja 2008. godine; Implementacija započeta početkom 2009. godine; Obuka i proces akreditacije započet početkom 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Osigurati dostupnost veterinarskih dijagnostičkih/analitičkih usluga, u potpunosti usklađenih sa međunarodnim i standardima EU. Zakonska osnova: na osnovu čl. 7. tačkama h), j), k) i n) čl. 8. tačkama d), f) i h) i čl. 18., čl. 20 i čl. 22. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).
2.9	Uspostavljanje veterinarskih sporazuma sa zemljama CEFTA i FDA (Turska)
Aktivnost	<p>a) Revizija postojećih i zaključivanje novih veterinarskih sporazuma za zemljama potpisnicama sadašnjih sporazuma o slobodnoj trgovini;</p> <p>b) Kontinuirani monitoring njihove implementacije.</p>
Nadležne institucije	Ured za veterinarstvo BiH i MVTEO.
Vremenski okvir/ Pokazatelj	Revidiranje postojećih sporazuma do kraja 2008. godine; Otpočeti pregovore za zaključivanje novih sporazuma tokom 2009. godine; Potpuna implementacija od 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Omogućiti izvoz životinja i proizvoda životinjskog porijekla tržišta zemalja potpisnica sporazuma. Zakonska osnova: na osnovu čl. 7. tačke e), h), k) i n) i čl. 20. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).

2.10	Uspostavljanje programa za sigurno odlaganje životinjskog otpada
Aktivnost	a) Donijeti odluku o uslovima i načinu odlaganja životinjskog otpada u BiH, u skladu sa Uredbom EC 177/02; b) Izrada detaljne studije situacije vezane za odlaganje životinjskog otpada u BiH (uz tehničku podršku); c) Korištenje preporuka za razvoj programa koji će potencijalno sadržavati uspostavljanje mreže mjesta za ukopavanje u skladu sa uredbama EC (811/2003), izgradnja odgovarajućih pogona za recikliranje itd. d) Razvoj detaljnog okvira za BiH TSE kontrole (u skladu sa uredbom EC 882/2004-uključujući laboratorije za testiranje). e) Razvoj i usvajanje detaljnog programa za sigurno odlaganje otpada životinjskog porijekla i osiguranje finansija za njegovu implementaciju na svim nivoima. (u skladu sa uredbom EC 1774/2002)
Nadležne institucije	Ured za veterinarstvo BiH; MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Odluka o uslovima i načinu odlaganja životinjskog otpada donesena do kraja 2008. godine; Studija završena do kraja 2009. godine; Detaljan program razvijen i usvojen do sredine 2010. godine; Početak implementacije programa je planiran za početak 2011. godine.
Ciljevi/ Komentari	Razvoj i usvajanje detaljnog programa za sigurno odlaganje otpada životinjskog porijekla i osiguravanje finansiranja za njegovu implementaciju na svim nivoima, i postepeno prilagođavanje sa uredbama EU u ovoj oblasti. Zakonska osnova: na osnovu čl. 7. tačkama i) i n) čl. 8. tačaka b), c), d) i h) i čl. 22. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).
2.11	Nadgradnja inspekcije u skladu sa standardima EU
Aktivnost	a) Analiza efektivnosti rada postojećih inspekcija u oblasti veterinarstva; b) Određivanje jedinstvenih standarda i procedura u radu veterinarskih inspekcijских službi; c) Postepeno usaglašavanje rada veterinarskih inspekcija u BiH sa međunarodnim standardima; d) Redovan monitoring uvođenja novih standarda i metoda rada veterinarskih inspektora.
Nadležne institucije	Ured za veterinarstvo BiH; MVTEO, Komitet za monitoring Ureda za veterinarstvo BiH (po uspostavljanju), nadležna tijela entiteta i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Analiza završena do kraja 2008. godine; Određivanje zajedničkih standarda tokom 2009.godine; Postepeno usaglašavanje započeto krajem 2009. godine.

Ciljevi/ Komentari	<p>Funkcionalno povezivanje veterinarskog sistema u BiH, povećanje efikasnosti inspekcijskog nadzora i ispunjavanja standarda i zahtjeva EU.</p> <p>Zakonska osnova: na osnovu čl. 7 tačkama i) i m), čl. 8. tačke h) i čl. 24. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).</p>
-----------------------	---

2.12	Certifikacija proizvoda životinjskog porijekla
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje operativne agencije za certifikaciju proizvoda životinjskog porijekla;</p> <p>b) Određivanje jedinstvenih standarda i procedura u izdavanju certifikata za izvoz proizvoda animalnog porijekla;</p>
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH, MVTEO, Komitet za monitoring Ureda za veterinarstvo BiH (po uspostavljanju), Ured za veterinarstvo BiH, Agencija za sigurnost hrane, VTK.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Uspostaviti agenciju do sredine 2009. godine;
Ciljevi/ Komentari	<p>Zaštita potrošača u skladu sa standardima EU.</p> <p>Zakonska osnova: na osnovu čl. 7 tačkama i) i m), čl. 8. tačke h), čl. 20. i čl. 24. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 50/08) i Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik BiH», br. 34/02).</p>

2.13	Dalja izgradnja kapaciteta Ureda za veterinarstvo i trajnog rješenja za smještaj sa posebnim osvrtom na vlasničku strukturu institucionalnih kapaciteta
Aktivnost	<p>a) Donošenje planova i fizibilitu studija za izgradnju namjenskog prostora za trajni smještaj Ureda za veterinarstvo i utvrditi planiranu dinamiku sa potrebnim kapitalna ulaganjima po godinama;</p> <p>b) Donošenje planova i fizibilitu studija za izgradnju Centralne veterinarske laboratorije i utvrditi planiranu dinamiku sa potrebnim kapitalna ulaganjima po godinama;</p>
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH, MVTEO, Komitet za monitoring Ureda za veterinarstvo BiH (po uspostavljanju) i Ured za veterinarstvo BiH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Izraditi studije do kraja 2009. godine;</p> <p>Zatvranje finansijske konstrukcije za predviđenu građevinsku izgradnju do kraja 2010. godine.</p>

Ciljevi/ Komentari	Potrebno je imati jasne planove i precizno utvrđenu dinamiku implementacije kako bi se moglo pravovremeno aplicirati za dobivanje međunarodne pomoći.
-----------------------	---

ZAŠTITA ZDRAVLJA BILJA

2.14	Jačanje kapaciteta Uprave za zaštitu zdravlja bilja
Aktivnost	<p>a) Kadrovsko osposobljavanje Uprave BiH za zaštitu zdravlja bilja;</p> <p>b) Izrada detaljnog godišnjeg plana rada i radnih ciljeva MVTEO-Uprave za zaštitu zdravlja bilja BiH, usaglašenog od strane rukovodstva Uprave sa nadležnim entiteskim organima i BD, sa precizno utvrđenim rokovima. Detaljni godišnji izvještaj dostavlja se MVTEO i Vijeću ministara BiH;</p> <p>c) Izrada operativnih tromjesečnih planova rada i radnih ciljeva te dostavljanje istih MVTEO i Vijeću ministara BiH, koji će pratiti realizaciju kvartalno.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; Uprava za zaštitu zdravlja bilja; Agencija za državnu službu BiH; Vijeće ministara BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Kadrovsko osposobljavanje Uprave do kraja 2008. godine; Izrada godišnjih planova rada za narednu godinu do decembra tekuće godine; Od početka 2008. godine preduzimanje procjene rada i izvještavanje ministru i Vijeću ministara BiH na kvartalnom osnovu.
Ciljevi/ Komentari	Uspostavljanje funkcionalne Uprave; uvođenje većeg nivoa transparentnosti i odgovornosti svih izvršnih agencija i zaposlenih u državnim organima u ispunjavanju njihovih zakonskih obaveza i unapređenje i uspostavljanje službene saradnje državnog i entiteskih nivoa vlasti u izvršavanju zajedničkih zadataka i poslova koji su im utvrđeni propisima.

2.15	Jačanje inspekcijskih službi za zaštitu zdravlja bilja
Aktivnost	<p>a) Koordiniranje i usklađivanje rada entitetskih inspekcijskih službi za zaštitu zdravlja bilja;</p> <p>b) Jačanje infrastrukture fitosanitarne inspekcije na graničnim prijelazima (tačkama ulaska) BiH;</p> <p>c) Obezbeđivanje neophodne opreme;</p> <p>d) Izrada plana i programa i provođenje obuka iz fitosanitarne oblasti usaglašenog sa nadležnim organima entiteta i BD i provođenje istog, te stvaranje uvjeta za uspostavu unutrašnje fitosanitarne inspekcije i dostupnost laboratorijskih usluga za dijagnosticiranje i analizu;</p> <p>e) Uprava treba da izradi prijedlog propisa o mjestima ulaska za pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih regulisanih (nadziranih) predmeta koji podliježu fitosanitarnom pregledu (član 24. Zakona o zaštiti zdravlja bilja) i propis o minimalnim uvjetima za obavljanje provjere identiteta i zdravstvenog stanja bilja, biljnih proizvoda i drugih regulisanih predmeta na mjestima ulaska u BiH (BIP) koji treba proslijediti Vijeću ministara BiH na usvajanje;</p> <p>f) Uprava u saradnji sa nadležnim organima entiteta i BD treba izraditi propis o uslovima imenovanja za fitosanitarne inspektore;</p> <p>g) Uprava u saradnji sa nadležnim organima entiteta i BD i Upravom za indirektno oporezivanje priprema i provodi aktivnosti za registraciju skladišta za smještaj pošiljki biljnog porijekla iz uvoza kada je naređena mjera skladištenja pod carinskim nadzorom do završetka laboratorijske analize (kada nije moguće izvršiti fitosanitarni pregled na tačkama ulaska).</p>
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH, Uprava BiH za zaštitu zdravlja; uprave za inspekcijske poslove entiteta i BD; entitetska ministarstva poljoprivrede (službe za zaštitu zdravlja bilja) te Uprava za indirektno oporezivanje (sektor carine).
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Usvajanje podzakonskih akata do kraja 2008. godine; Završetak aktivnosti registracije carinskih skladišta odnosno skladišta pod carinskim nadzorom do kraja 2009. godine; Implementacija propisa, januar 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Usklađivanje postupanja (dokumentacije, procedura i mjera) osoblja nadležnog za zdravlje bilja i ispunjenje zahtjeva koje nalaže Međunarodna konvencija za zaštitu zdravlja bilja, te harmonizacija sa međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere (International Standards for Phytosanitary Measures- ISPM)

2.16	Postepeno uspostavljanje pravnog okvira za zaštitu zdravlja bilja harmoniziranog sa zahtjevima EU
Aktivnost	<p>a) Ažuriranje, dorada i usvajanje propisa koji su izrađeni (prethodno pripremljeni u oktobru 2006. godine);</p> <p>b) Izrada nedostajućih propisa utvrđenih Zakonom o zaštiti zdravlja bilja i njihovo usvajanje. Prioritet će biti usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom stečevinom EU i međunarodnim standardima, (a posebno propisa koji se usklađuju sa Direktivom Vijeća br. 2000/29/EC od 8. maja 2000. godine o mjerama zaštite od unošenja u Zajednicu organizama štetnih za bilje ili biljne proizvode). Ovo uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Propis o postupcima za sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama za bilje, biljne proizvode i druge regulisane predmete.; • Propis o minimalnim uslovima za vršenje pregleda bilja, biljnih proizvoda i drugih regulisanih predmeta na graničnim prijelazima BiH, te propis kojim će se odrediti koje su to tačke ulaska, usklađenog sa Direktivom Komisije 98/22/EC, od 15. aprila 1998., na nivou BiH, a najkasnije do aprila 2008. godine; • Propis o registraciji vlasnika (proizvođača i uvoznika) određenih vrsta bilja, biljnih proizvoda i drugih regulisanih predmeta u cilju izvršavanja nadzora nad zdravljem bilja i stvaranju uvjeta za izdavanje biljnih pasoša usklađenog sa direktivama Komisije 92/90/EEC od 3. novembra 1992. i 93/50/EEC od 24. juna 1993., na nivou BiH, najkasnije do juna 2008. godine, a početak implementacije januar 2009. godina; • Propise za izdavanje biljnih pasoša na nivou BiH, zasnovane na Uredbi (92/105/EEC), dopunjeno Uredbom 2005 /17/EC- najkasnije do juna 2008. godine; • Propis u pogledu zaštićenih zona, najkasnije do juna 2008. godine, uključujući: prepoznavanje zaštićenih zona izloženih posebnim rizicima u Zajednici: Direktiva Komisije 2001/32/EC, dopunjena zadnji put Direktivom 2005/18/EC; procedure pregleda u cilju uspostavljanja zaštićenih zona za pojedina područja/državu, Direktiva komisije: 92/70/EEC; kretanje određenih biljaka, biljnih proizvoda i drugih nadziranih predmeta kroz zaštićene zone, Direktiva Komisije 93/51/EEC. • Propise o utvrđivanju uvjeta u pogledu kadra, opreme i infrastrukture koje treba da ispunjavaju laboratorije za obavljanje laboratorijskih analiza i testiranja – najkasnije do jula 2008. godine; • Propis o provedbi procedura javnih konkursa/oglasa za davanje ovlaštenja laboratorijama – rok je najkasnije do decembra 2008. godine; <p>c) Nakon usvajanja i stupanja na snagu gore navedenih propisa mogu se na državnom nivou implementirati propisi koji moraju biti u skladu sa</p>

	<p>sljedećim kontrolnim direktivama EU:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Direktiva Vijeća 69/464/EEZ – O suzbijanju raka krompira (<i>Synchytrium endobioticum</i>); • Direktiva Vijeća 69/465/EEZ – Kontrola zlatne krumpirove cistolike nematode (<i>Heterodera rostochiensis</i>); • Direktiva Vijeća 93/85/EEZ – Prstenasta trulež krompira (<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>sepedonicus</i>), koja je dopunjena Direktivom komisije 2006/56/EC; • Direktiva Vijeća 98/57/EZ – Smeđa trulež krompira (<i>Ralstonia solanacearum</i>), koja je dopunjena Direktivom komisije 2006/63/EC;
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH; MVTEO; Uprava za zaštitu zdravlja bilja BiH; Agencija za sigurnost hrane BiH; entitetska ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede; BD; uprave za inspekcijske poslove u FBiH, RS i BD;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Priprema i usvajanje svih nedostajućih podzakonskih akata prema dinamici, a najkasnije do kraja 2008. godine; Implementacija podzakonskih akata do kraja 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	U skladu sa preporukama EZ ⁸

2.17	Uspostavljanje pravnog okvira za kontrolu sjemena i sadnog materijala u BiH
Aktivnost	<p>a) Stavljanje u proceduru usvajanja izrađenih propisa o sjemenu (do oktobra 2006.) i izrada spiska nedostajućih propisa koje je potrebno donijeti na osnovu odredbi Zakona o sjemenu i sadnom materijalu poljoprivrednog bilja;</p> <p>b) Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa tržišnim direktivama za sjeme i materijal za razmnožavanje za poljoprivredne, povrtne, šumske, voćne i ukrasne vrste i vinovu lozu. Sa navedenim direktivama se usklađuju izrađeni nacrti provedbenih propisa što će stvoriti uvjete za funkcionisanje unutrašnjeg tržišta i osigurati da sjeme i materijal za razmnožavanje koji je na tržištu unutar BiH ispunjava kriterije za zdravlje i kvalitet.</p>
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH; MVTEO; Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; uprave za inspekcijske poslove u entitetima i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Finalni pregled i završetak izrade podzakonskih akata do kraja 2008. godine; Usvajanje podzakonskih akata do kraja 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	U skladu sa preporukama Evropske komisije ⁹ .

⁸ ' Izvještaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU', (EZ Studija izvodljivosti), Brisel, 18. novembar 2003. godine, str. 20.

⁹ ' Izvještaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU', (EC Studija izvodljivosti), Brisel, 18. novembar 2003. godine, str. 20.

OPERATIVNI PROGRAM BIH ZA POLJOPRIVREDU, PREHRANU I RURALNI RAZVOJ (2008-2011.)

2.18	Uspostavljanje pravnog okvira za zaštitu novih sorti biljaka
Aktivnost	a) Zasnovano na usvojenom Zakonu o zaštiti novih sorti biljaka u BiH, u skladu sa preporukama EC ¹⁰ , novi podzakonski akti trebaju biti izrađeni i usvojeni. Na listama BiH treba da se nalaze one sorte čije je sjeme predmet ne-tržišnih zabrana unutar EU; b) Osigurati tehničku i finansijsku pomoć za izradu i revidiranje propisa o zaštiti novih sorti biljaka.
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH; Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja; entitetska ministarstva poljoprivrede, BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelj	Usvajanje podzakonskih akata u četvrtom kvartalu 2008. godine; Početak implementacije u decembru 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Zakon o zaštiti novih sorti biljaka u BiH usvojen u oktobru 2004. godine. Sada je potrebno pripremiti i usvojiti neophodne podzakonske akte da bi se okvirni Zakon mogao provoditi i kako bi se sektoru omogućio poboljšan pristup sjemenu i sadnom materijalu visokog kvaliteta, u skladu sa priznatim međunarodnim standardima (vezano za povećanje produktivnosti i cjelokupne konkurentnosti proizvodnje u BiH).
2.19	Uspostavljanje pravnog okvira za regulisanje mineralnih đubriva
Aktivnost	Izmijeniti i dopuniti Zakon o mineralnim đubrivima BiH, te izraditi detaljne podzakonske akte u ovoj oblasti, posebno one vezane za uvoz.
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH; MVTEO; Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja; entitetska ministarstva poljoprivrede; uprave za inspeksijske poslove u entitetima i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelj	Svi podzakonski akti usvojeni i provedeni do kraja 2008. godine
Ciljevi/ Komentari	Podzakonski akti još uvijek trebaju biti izrađeni i usvojeni da bi se stvorili neophodni preduslovi za implementaciju pravnog okvira u ovoj oblasti te da bi se postepeno poboljšao pristup kvalitetnim mineralnim gnojivima u BiH (vezano za postepeno povećanje produktivnosti i konkurentnosti).

¹⁰ ' Izvještaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU', (EC Studija izvodljivosti), Brisel, 18. novembar 2003. godine, str. 20.

2.20	Uspostavljanje odgovarajućeg pravnog okvira za kontrolu proizvoda za zaštitu zdravlja bilja
Aktivnost	<p>a) U skladu sa EZ preporukama¹¹ neophodno je revidirati Zakon o fitofarmaceutskim sredstvima BiH; uvrstiti Direktivu Vijeća 91/414/EEZ o plasiranju na tržište proizvoda za zaštitu zdravlja bilja, sa izmjenama i dopunama, kao i podzakonske akte koje se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zabrane i ograničenja prodaje i /ili korištenja proizvoda za zaštitu zdravlja bilja koji sadrže određene aktivne materije (79/117/EEZ, 91/188/EEZ); • profesionalne kvalifikacije i ostale zahtjeve za osoblje koje vrši analizu proizvoda za zaštitu zdravlja bilja; • odgovornost korisnika za ispravnu upotrebu proizvoda za zaštitu zdravlja bilja; • aplikacije za produžetak korištenja registrovanih proizvoda za zaštitu zdravlja bilja. <p>b) Priprema i usvajanje mjera implementacije i uspostavljanje radnih procedura sa jasno određenim odgovornostima i lancem komande, nabavka nove opreme za analitičke laboratorije;</p> <p>c) Obuka osoblja i akreditacija prema ISO 17025;</p> <p>d) Detaljan plan implementacije treba biti pripremljen (sa navedenim potrebnim kadrovima) i dogovoren sa entitetskim ministarstvima i BD.</p>
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH; MVTEO; Uprava za zaštitu zdravlja bilja BiH, entitetska ministarstva poljoprivrede i zdravstva; uprave za inspekcijske poslove u entitetima i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Liste zabrana i ograničenja prodaje i /ili korištenja proizvoda za zaštitu zdravlja bilja koji sadrže određene aktivne materije donijeti najkasnije do kraja 2008. godine;</p> <p>Usvajanje izmjena i dopuna Zakona i podzakonskih akata tokom 2009. godine;</p> <p>Postizanje dogovora o budžetima, osoblju itd. i implementacija krajem 2009. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Zakon je usvojen u novembru 2004. godine ali je potrebno uraditi izmjene zato što su se propisi u EU od tada promijenili. U dodatak tome, podzakonski akti se još uvijek moraju izraditi i usvojiti da bi se omogućila efektivna implementacija sistema kontrole proizvoda za zaštitu bilja, na taj način doprinoseći cjelokupnom sistemu zaštite hrane i programima poboljšanja kvaliteta za podršku sektora.

¹¹ ' Izvještaj Evropske komisije Vijeću o spremnosti BiH za otpočinjanje pregovora sa Evropskom unijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU', (EZ Studija izvodljivosti), Brisel, 18. novembar 2003. godine, str. 20.

SIGURNOST I HIGIJENSKA ISPRAVNOST HRANE

2.21	Izrada Strategije i Operativnog programa za sigurnost hrane BiH (OPSH)
Aktivnost	a) Imenovanje koordinatora za izradu OPSH; b) Revidiranje i ažuriranje nacrtu dokumenta Jačanje sigurnosti hrane u zemljama Jugoistočne Evrope u tranziciji, za BiH, koju je uradio FAO; c) Izvršiti konsultativni proces, revidirati i usvojiti strategiju; d) Razviti detaljan OPSH i početi implementaciju.
Nadležne institucije	Agencija za sigurnost hrane BiH; MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; Vijeće ministara BiH
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Uspostaviti radnu grupu do juna 2009. godine; Razviti detaljan operativni program do oktobra 2009. godine; Početi implementaciju i izvršavati tromjesečne procjene rada do kraja 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Kreirati koordinirani okvir sa jasno postavljenim prioritetima u kojem će se razvijati sistem sigurnosti hrane BiH i promovirati veću transparentnost i odgovornost relevantnih izvršnih agencija koje pružaju podršku sistemu sigurnosti hrane.

2.22	Jačanje kapaciteta Agencije za sigurnost hrane BiH
Aktivnost	a) Postizanje dogovora o detaljnom planu rada i radnim ciljevima za Agenciju za sigurnost hrane BiH; b) Formirati i osposobiti Savjetodavno vijeće i naučne odbore Agencije za sigurnost hrane BiH;
Nadležne institucije	Agencija za sigurnost hrane BiH; MVTEO; nadležni entitetski organi i organi BD BiH; Vijeće ministara BiH
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Uspostavljanje radne grupe do februara 2009. godine; Postizanje dogovora o planu rada i radnim ciljevima za Agenciju do sredine 2009. godine; Izvršavanje kvartalnih procjena napretka i izvještavanje Upravnom odboru.
Ciljevi/ Komentari	Jačanje sistema sigurnosti hrane putem poboljšanja cjelokupne koordinacije i upravljanja.

2.23	Izrada višegodišnjih kontrolnih planova praćenja higijenske ispravnosti i kvaliteta (sastava) hrane
Aktivnost	<p>a) Revidiranje i ažuriranje sistema i pravne osnove za efektivni plan monitoringa hrane u oba entiteta u cilju zaštite od trovanja ljudi izazvanih hranom (procjena rizika u cilju prevencije bolesti izazvanih hranom);</p> <p>b) Razvoj detaljnog okvira i plana implementacije aktivnosti; (Strategija analize, upravljanja i procjene rizika i Opći plan upravljanja krizom)</p> <p>c) Osigurati finansije i početi implementaciju.</p>
Nadležne institucije	Agencija za sigurnost hrane BiH; nadležni organi entiteta i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Pregled završen do sredine 2009. godine; Detaljan plan implementacije završen i usvojen do kraja 2009. godine; Potpuna implementacija sistema započeta početkom 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Poboljšanje efikasnosti sistema osiguranja zaštite zdravlja potrošača.

2.24	Uspostavljanje efektivnog pravnog okvira za regulisanje i kontrolu hrane i prehrambenih proizvoda
Aktivnost	<p>a) U skladu sa postojećim propisima EU, potrebno je usvojiti odgovarajuće propise o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Higijenskoj ispravnosti prehrambenih proizvoda (u skladu sa Uredbom EC 852/04) - Pravilnik o sirovom mlijeku u skladu sa EU propisima - Službenoj kontroli prehrambenih proizvoda (u skladu sa Uredbom EC 882/04) - Pravilnik u pogledu mikrobiološke ispravnosti hrane u skladu sa EU - Set propisa o materijalima u kontaktu sa hranom u skladu sa EU propisima - Izrada Zakona o GMO i set pravilnika o označavanju genetski modifikovanih prehrambenih proizvoda Uredbe EC (1829/2003, 1946/2003, 1830/2003, 641/04) - Prehrambeni proizvodi za posebne medicinske svrhe (Direktiva 1999/21/EZ) - Prehrambeni proizvodi namjenjeni za posebne prehrambene potrebe (Direktiva 89/398/EEZ) - Pravilnik o kontaminantima u prehrambenim proizvodima u skladu sa EU; - Pravilnik o prirodnim mineralnim, prirodnim izvorskim i stolnim vodama u skladu sa direktivama EU; - Prehrambeni proizvodi zasnovani na žitaricama i proizvodi za dojenčad i malu djecu; - Začini (88/388/EEZ) - Pravilnik o šećeru i medu u skladu sa propisima EU;

OPERATIVNI PROGRAM BIH ZA POLJOPRIVREDU, PREHRANU I RURALNI RAZVOJ (2008-2011.)

	- Kvalitet džemova, marmelada i sličnih proizvoda, u skladu sa EU propisima.
Nadležne institucije	Agencija za sigurnost hrane BiH; MVTEO ; nadležni organi entiteta i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Program počinje 2009. godine; Završen do kraja 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Harmoniziranje propisa sa EU propisima i uspostavljanje koherentnog pravnog okvira za postepeno poboljšanje sigurnosti hrane. Ovo će također smanjiti trgovinske barijere i povećati mogućnosti trgovine hranom i prehrambenim proizvodima.

Uspostavljanje pravnog okvira za regulisanje bezalkoholnih pića	
Aktivnost	a) Razvoj i usvajanje propisa o bezalkoholnim pićima BiH; b) Uspostavljanje mehanizama za implementaciju na svim nivoima; c) Kontinuirano praćenje implementacije novog regulatornog okvira.
Nadležne institucije	Agencija za sigurnost hrane BiH; MVTEO; Vijeće ministara BiH; Nadležni organi entiteta i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Pravni okvir pripremljen do kraja 2008. godine; Implementacija započeta početkom 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Usklađivanje propisa sa EU i postepeno eliminisanje ilegalne proizvodnje (kao i proizvodnje koja nije regulisana) bezalkoholnih pića i samim tim poboljšanje sistema sigurnosti hrane i zaštita potrošača.

2.25	Razvoj mreže ovlaštenih akreditovanih laboratorija za podršku sistema sigurnosti hrane
Aktivnost	<p>a) Poduzeti detaljnu analizu postojećih objekata i identificirati mrežu laboratorija koje će se uključiti u sistem laboratorija za sigurnost hrane;</p> <p>b) Razviti detaljan plan za nadgradnju objekata i akreditiranje svih laboratorija u mreži;</p> <p>c) Poduzeti proces nabavke i zapošljavanja (uključujući korištenje donatorskih sredstava);</p> <p>d) Početi proces modernizacije laboratorijskih prostorija i opreme u laboratorijama;</p> <p>e) Stručno usavršavanje laboratorijskog osoblja/instituta koje vrše kontrolu hrane.</p> <p>f) Osigurati akreditiranje svih laboratorija u mreži.</p>
Nadležne institucije	Agencija za sigurnost hrane BiH; MVTEO; Vijeće ministara BiH; Instituti za javno zdravlje (na svim nivoima); veterinarski i poljoprivredni instituti.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Pregled i detaljan plan pripremljen do sredine 2009. godine;</p> <p>Nabavka i zapošljavanje te nadgradnja objekata završena do kraja 2009. godine;</p> <p>Potpuna akreditacija završena do kraja 2010. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	<p>Osiguranje zaštite zdravlja potrošača, ukljanjanje trgovinskih barijera.</p> <p>U skladu sa članom 20. Zakona o poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju («Službeni glasnik BiH», broj 50/08)</p>

2.26	Uspostavljanje sistema za označavanje kvaliteta hrane u BiH
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe uključujući glavne predstavnike privatnog sektora prehrambene industrije;</p> <p>b) Razvoj okvira i uvođenje nacionalnog žiga kvaliteta, uključujući promotivne aktivnosti, podršku, izradu i razvijanje žigova kvaliteta (koje će implementirati udruženja prehrambene industrije);</p> <p>c) Uspostavljanje fonda i službe za podršku koja će vršiti obuku i razvijati sistem, u saradnji sa relevantnim udruženjima u privatnom sektoru;</p> <p>d) Koordinirati uspostavljanje sistema žiga kvaliteta.</p>
Nadležne institucije	Agencija za sigurnost hrane BiH; Ministarstvo energije, rudarstva i industrije FBiH; Ministarstvo privrede, energetike i razvoja RS; entitetska ministarstva poljoprivrede; Privredne komore; Udruženja prehrambene industrije u privatnom sektoru
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Okvir razvijen do sredine 2009. godine;</p> <p>Sistem žiga kvaliteta uspostavljen i operativan do kraja 2009. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Uvođenje industrijskih standarda u okviru poljoprivredno-prehrambene industrije koji će biti samoregulirajući te postepeno omogućiti industriji da uspostavi tržišne marke koje će biti konkurentne na globalnom nivou, podržane sa međunarodno priznatim šemama za osiguranje kvaliteta.

2.27	Harmoniziranje entitetskih propisa o radu entitetskih instituta sa državnim zakonima o standardizaciji, mjeriteljstvu i intelektualnom vlasništvu
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje Radne grupe za koordiniranje harmonizacije propisa za standardizaciju, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo za hranu i prehrambene proizvode;</p> <p>b) Razvoj pravnog radnog plana sa postavljenim prioritetima;</p> <p>c) Harmoniziranje entitetskih propisa o radu entitetskih instituta sa državnim zakonima o standardizaciji, mjeriteljstvu i intelektualnom vlasništvu</p>
Nadležne institucije	Agencija za sigurnost hrane BiH; MVTEO; Vlade FBiH i RS
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Radni plan razvijen i dogovoren a proces izrade započet sredinom 2009. godine;</p> <p>Pravni okvir usklađen do kraja 2010.godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepena harmonizacija propisa u BiH te sa EU i na međunarodnom nivou. Na taj način će se poboljšati trgovinske mogućnosti kao i cjelokupna konkurentnost.

3.3 Treće prioritetno područje: Podrška primarnoj proizvodnji putem mjera direktne podrške gazdinstvima za postepeno usklađivanje između entiteta i za usklađivanje sa EU mehanizmima

3.1	Harmoniziranje postojećih šema podrške za proizvode
Aktivnost	a) Uspostavljanje tehničkih timova za prioritetne podsektore za određivanje harmoniziranih opcija za svaku robu/šemu (uključujući timove za mlijeko i mliječne proizvode; stoku; žitarice; voće i povrće); b) Izbor strateških proizvoda u okviru implementacije zakona kojima se propisuju podrške. c) Postizanje dogovora o zajedničkim iznosima podrški; postizanje dogovora o zajedničkoj jedinici podrške; postizanje dogovora o zajedničkim kriterijima za davanje podrški; d) Kreiranje detaljnog dokumenta koji će odrediti sve gore navedene stavke; e) Postepeno uvođenje promjena kako bi se osiguralo usklađivanje svih osnovnih šema podrške; f) Polugodišnje praćenje implementacije.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Uspostavljanje tehničkih timova u 2008. godini; Razvoj detaljnog plana za postepeno usklađivanje do marta 2009. godine; Početak implementacije do sredine 2009. godine; Potpuna implementacija u 2010. godini.
Ciljevi/ Komentari	Osiguranje efektivnijeg korištenja poljoprivrednih podrški (i uvođenje komplementarnih mjera) kojima će se poboljšati produktivnost i cjelokupna konkurentnost sektora te postepeno uskladiti šeme podrške sa šemama EU

3.2	Određivanje niza komplementarnih mjera povezanih sa harmoniziranim šemama za podršku proizvoda
Aktivnost	a) Podsektorski timovi (određeni u dijelu 3.1. gore) koji će analizirati mogućnosti uvođenja komplementarnih mjera za poboljšanje produktivnosti i kvaliteta ciljnih roba; b) Detaljan i harmoniziran dizajn mjera u prioritetnim oblastima; c) Planiranje budžeta za isprobavanje novih komplementarnih mjera.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede, BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Kreiranje novih komplementarnih mjera do kraja 2008. godine; Pokretanje novih mjera u 2009. godini u vidu probnih inicijativa; Potpuna implementacija do 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Robne podrške u vidu direktnih isplata do sada nisu u cjelosti bile efektivne u podizanju nivoa produktivnosti u BiH. Druge komplementarne šeme se mogu pokazati kao efektivne u rješavanju strukturalnih slabosti (npr. podsticaji za mlijeko se mogu podržati šemom za poboljšanje kvaliteta životinjske hrane, šemom za poboljšanje uzgoja; programom za poboljšanje zdravlja životinja itd).

3.3	Uvođenje indirektnih poticaja za izvoz (usklađenih sa zahtjevima STO)
Aktivnost	a) Uspostavljanje tehničkih timova za razvoj programa indirektnih poticaja za podršku sektora (vezano za druge sektore, po potrebi); b) Razvoj detaljnih prijedloga za šeme za pružanje indirektnih oblika poticaja za izvoz, usklađeno sa pravilima Svjetske trgovinske organizacije (i uvršteno u 'Zelenu kutiju'), uključujući: npr. povrat troškova za inspekcije iz oblasti veterinarstva, zaštite zdravlja bilja i kvaliteta, kompenzacije za transport, skladištenje i prerađivačke troškove, finansiranje konsultantskih aktivnosti itd.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; Vijeće Ministara BiH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Prijedlozi pripremljeni i odobreni do kraja 2008. godine
Ciljevi/ Komentari	Podrška smanjenje ovisnosti o uvozu i povećava mogućnosti za izvoz za ciljne poljoprivredno-prehrambene proizvode.

3.4	Uspostavljanje Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja za sektor (kao prioritet 1)
Aktivnost	<p>a) Izrada i postizanje dogovora o strukturi, ključnim funkcijama i osoblju Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja;</p> <p>b) Izrada, postizanje dogovora i usvajanje Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ureda, po potrebi;</p> <p>c) Izbor i zapošljavanje osoblja za Ured ;</p> <p>d) Obuka osoblja za Ured (uz podršku relevantnih međunarodnih projekata);</p> <p>e) Razvoj novih harmoniziranih sistema i procedura za isplate podrške (u saradnji sa entitetskim platnim organizacijama).</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; BiH Ministarstvo finansija i entitetska ministarstva finansija; Vijeće ministara BiH;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Pravno uspostavljanje Ureda u 2008. godini; Operativna struktura do kraja 2009. godine; Nove platne strukture uvedene i operativne do kraja 2010. godine; Postepeno usklađivanje sa principima platnih sistema EU u toku.
Ciljevi/ Komentari	Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja će biti uspostavljen kao tranzicijsko tijelo za promoviranje uvođenja platnih sistema i procedura tipa EU na entitetskom nivou. Struktura će pružiti niz usluga i podrški entitetima za poboljšanje efikasnosti, transparentnosti i odgovornosti za isplate ciljnim korisnicima u sektoru.

3.5	Uspostavljanje harmoniziranih registara poljoprivrednih gazdinstava i klijenata (kao prioritet 1)
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje probnih harmoniziranih registara poljoprivrednih gazdinstava i klijenata kao i sistema za testiranje;</p> <p>b) Kreiranje i nabavka neophodnog hardvera i softvera za podršku sistema;</p> <p>c) Uspostavljanje potpuno operativnog registra poljoprivrednih gazdinstava i klijenata na lokalnom nivou sa sistemom za unošenje podataka u bazu podataka na entitetskom i državnom nivou.</p>
Nadležne institucije	MVTEO SPPŠRR; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Registri isprobani do kraja 2008. godine; Glavni registri operativni do kraja 2009. godine;
Ciljevi/ Komentari	Registri poljoprivrednih gazdinstava i klijenata će pružiti osnovni kamen temeljac za razvoj efektivnog platnog sistema na svim nivoima.

3.6	Zakon o geodetskoj djelatnosti (geomatici) BiH
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje Radne grupe za razvoj Zakona na državnom nivou uključujući sve relevantne institucije interesnih grupa; b) Izrada Zakona o geodetskoj djelatnosti na državnom nivou; c) Iniciranje projekta za uspostavljanje mreže permanentnih GPS (GNSS) stanica u BiH BiHPOS (EUPOS); d) Izvedbeni projekat izrade orto-photo planova za područje cijele BiH u razmjerama 1:1000 do 1:5000.
Nadležne institucije	Entitetske uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, državno Ministarstvo civilnih poslova; u saradnji sa MVTEO i entitetskim ministarstvima poljoprivrede i BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Nacrt završen do kraja 2008. godine. Implementacija počinje u 2009. godini.
Ciljevi/ Komentari	Izrada jedinstvene metodologije iz oblasti geodezije na nivou BiH; Uspostavljanje jedinstvenih tehnoloških standarda u oblasti geodezije u skladu sa standardima EU, kao npr. uvođenje evropskog koordinatnog sistema ETRS 89 u BiH, uspostavljanje jedinstvenog sistema visina;

3.7	Harmonizacija Zakona o premjeru i katastru nepokretnosti na nivou entiteta
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje radne grupe na državnom nivou kako bi se osigurala i koordinirala harmonizacija Zakona o premjeru i katastru nekretnina u entitetima; b) U RS usvojen Zakon o premjeru i katastru nepokretnosti; Neophodno donijeti plan implementacije (uključujući i detaljne planove za bilo koje nove institucionalne strukture, potrebe ulaganja itd.); c) U FBiH ovaj zakon još nije usvojen. Neophodno preduzimanje cjelokupnog konsultativnog procesa i usvajanje ovog zakona; te otpočeti implementaciju harmoniziranog sistema/procesa.
Nadležne institucije	Entitetske uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, državno Ministarstvo civilnih poslova; u saradnji sa MVTEO ; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Pravni okvir uspostavljen do kraja 2008. godine; Implementacija počinje u 2009. godini.
Ciljevi/ Komentari	Uspostavljanje harmoniziranog sistema katastra i zemljišne knjige kao osnova za osiguranje vlasničkih odnosa i zemljišnog zakupa u BiH.

3.4 Četvrto prioritarno područje: Poboljšanje konkurentnosti agro-prehrambenog sektora BiH putem mjera indirektno podrške za proizvodnju i preradu

4.1	Razvoj okvirnih mjera za ulaganja u poljoprivredna gazdinstva
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe za kreiranje detaljne mjere i komponente mjere, uključujući i kriterije za dobijanje podrške, iznos podrške i ostale zahtjeve (pogledaj dodatak za nacrt);</p> <p>b) Razviti planove za isprobavanje mjera na lokalnom nivou;</p> <p>c) Koordinirati program podizanja svijesti javnosti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme;</p> <p>d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.</p>
Nadležne institucije	MVTEO SPPŠRR; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjera do kraja 2008. godine;</p> <p>Pilot mjera 2009. godine;</p> <p>Implementacija 2010. godine;</p> <p>Cjelokupne mjere usklađene sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne do 2011. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera po principu EU IPA – ruralni razvoj u BiH.

4.2	Razvoj okvirnih mjera za ulaganje u agro-prerađivačku oblast
Aktivnost.	<p>a) Uspostavljanje radne grupe za kreiranje detaljnih mjera i komponenti mjera, uključujući i kriterije za apliciranje, iznos podrške i druge zahtjeve (pogledaj dodatak za nacrt.);</p> <p>b) Razviti planove za isprobavanje mjera na lokalnom nivou;</p> <p>c) Koordinirati program osvještavanja javnosti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme;</p> <p>d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.</p>
Nadležne institucije	MVTEO SPPŠRR; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjera do kraja 2008. godine;</p> <p>Pilot mjera 2009. godine;</p> <p>Implementacija 2010. godine;</p> <p>Cjelokupne mjere usklađene sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne do 2011. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera po principima EU IPA – ruralni razvoj u BiH

4.3	Razvoj okvirnih mjera za podršku nekomercijalnim i polukomercijalnim gazdinstvima
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe za kreiranje detaljnih mjera i komponenti mjera uključujući i kriterije za apliciranje, nivo podrške i druge zahtjeve (pogledaj dodatak za nacrt.);</p> <p>b) Razviti planove za isprobavanje mjera na lokalnom nivou;</p> <p>c) Koordinirati program podizanja svijesti javnosti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme;</p> <p>d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjera krajem 2008. godine;</p> <p>Pilot mjera 2009. godine;</p> <p>Implementacija 2010. godine;</p> <p>Mjere u potpunosti usklađene sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne do 2011. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera po principima EU IPA – ruralni razvoj, u BiH.

4.4	Razvoj okvirnih mjera za podršku grupama poljoprivrednih proizvođača
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje Radne grupe za kreiranje detaljnih mjera i komponenti mjera uključujući i kriterije za apliciranje, iznos podrške i druge zahtjeve (pogledaj dodatak za nacrt.);</p> <p>b) Razviti planove za isprobavanje mjera na lokalnom nivou;</p> <p>c) Koordinirati program podizanja svijesti javnosti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme;</p> <p>d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjera krajem 2008. godine;</p> <p>Pilot mjera 2009. godine;</p> <p>Implementacija 2010. godine;</p> <p>Mjere u potpunosti usklađene sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne do 2011. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera tipa EU IPA – ruralni razvoj u BiH

4.5	Razvoj okvirnih mjera za pružanje podrške mladim poljoprivrednim proizvođačima
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje Radne grupe za kreiranje detaljnih mjera i komponenti mjera uključujući i kriterije za apliciranje, iznos podrške i druge zahtjeve (pogledaj dodatak za nacrt); b) Razviti planove za isprobavanje mjera na lokalnom nivou; c) Koordinirati program podizanja svijesti javnosti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme; d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere .
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjera do kraja 2008. godine;</p> <p>Pilot mjera 2009. godine;</p> <p>Implementacija 2010. godine;</p> <p>Mjere u potpunosti usklađene sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne do 2011. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera po principima EU IPA – ruralni razvoj u BiH.

4.6	Podrška nacionalnoj promotivnoj kampanji 'Kupujmo domaće ' za agro-prehrambene proizvode
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje tijela za koordinaciju za unapređenje promotivnih kampanja; b) Razvoj prijedloga i budžeta za podršku promotivnoj kampanji; c) Pregled i usvajanje prijedloga i pokretanje nacionalne kampanje 'Kupujmo domaće ' na svim nivoima.
Nadležne institucije	MVTEO; Vijeće ministara BiH; Vanjsko-trgovinska komora BiH; privredne komore entiteta i BD; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Uspostavljanje tijela za koordinaciju krajem 2008. godine;</p> <p>Podrška pripremi promotivne kampanje do sredine 2009. godine;</p> <p>Pokretanje kampanje u 2010. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Podsticanje domaće proizvodnje i smanjenje trgovinskog deficita

4.7	Plan i šeme za povećanje navodnjavanih obradivih površina (vidi također 5.14. ispod)
Aktivnosti	a) Uspostavljanje Radne grupe za razvoj plana za proširenje područja koja se navodnjavaju/rehabilitaciju postojećih sistema za navodnjavanje/službi koja će odrediti prioritete, kriterije za odabir projekata i šema i uključivanje lokalnih zajednica u njihov razvoj; b) Revidiranje i odobrenje plana i programa investiranja i početak implementacije.
Nadležne institucije	Vodoprivredna udruženja FBiH i RS, entitetska ministarstva poljoprivrede, specijalizirane institucije.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Plan razvijen i odobren do kraja 2008. godine; Početak implementacije programa investiranja sredinom 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Srednjoročna razvojna strategija određuje cilj povećanja područja koja se navodnjavaju od 0.6% do 1.6% obradivog zemljišta. Cilj uvođenja ovakvih sistema je povećanje prinosa kao i broja žetvi. Bitno je da se bilo koji program investiranja u sisteme za navodnjavanje za nadgradnju ili proširenje koordinira sa projektima iz oblasti vodoprivrede, kao i da se osigura da su odabrana područja održiva, a zajednice voljne da pruže podršku udruženjima korisnika voda u održavanju novih sistema.

4.8	Jačanje kapaciteta Agencije za promoviranje stranih ulaganja za podršku poljoprivredno-prehrambenog sektora (FIPA)
Aktivnosti	a) Jačanje kapaciteta Agencije za promoviranje stranih ulaganja (FIPA) i njenih ureda u entitetima u oblasti poljoprivrede i prehrane; b) Poboljšanje informativnih usluga o sektoru vezanih za mogućnosti ulaganja u sektor; c) Razvoj ciljnih ulagačkih promotivnih događaja/sajmova konkretno za ulaganja u poljoprivredno-prehrambeni sektor.
Nadležne institucije	MVTEO; Vijeće ministara BiH.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Promotivni događaji za ulaganja organizovani u 2008. godini. Informativne usluge/promotivne brošure za sektor razvijene i dostupne kroz FIPA regionalne urede do 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Podrška promoviranju stranih ulaganja u poljoprivredno-prehrambeni sektor BiH.

4.9	Uspostavljanje Poljoprivredno-tržišnog informacionog servisa BiH
Aktivnosti	a) Uspostavljanje operativne jedinice i osiguranje budžeta za rad Servisa; b) Postizanje dogovora o ciljnim robama i mjestima sa kojih će se prikupljati informacije o cijenama te druge tržišne informacije; c) Osigurati tehničku podršku za usmjeravanje razvoja servisa; d) Kreiranje publikacija i redovno objavljivanje cijena (po mogućnosti uspostavljanje usluga tekstualnih poruka za ažurirane informacije o cijenama, za pretplatnike).
Nadležne institucije	MVTEO; Vijeće ministara BIH; entitetska ministarstva poljoprivrede i Brčko Distrikt.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Operativna jedinica do kraja 2008. godine; Cjelokupni poljoprivredno-tržišni informacioni servis do kraja 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Podrška poljoprivredno-prehrambenoj trgovini i poboljšanje konkurentnosti.

3.5 Peto prioritetno područje: Zaštita ruralnog okoliša BiH putem pružanja podrške agro-okolišnim programima

5.1	Razvoj okvirne mjere za isprobavanje (pilot) agro-okolišnih inicijativa
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje radne grupe za kreiranje detaljnih mjera uključujući i kriterije za apliciranje, nivo podrške i druge zahtjeve (pogledaj dodatak); b) Razviti planove za isprobavanje mjera na lokalnom nivou; c) Koordinirati program podizanja svijesti javnosti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme; d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjera u prvoj polovini 2009. godine; Pilot mjera 2009. godine; Implementacija 2010. godine; Mjere u potpunosti usklađene sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne do 2011/12. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera tipa EU IPA - ruralni razvoj u BiH.

5.2	Razvoj okvirnih mjera za uvođenje Kodeksa dobre poljoprivredne prakse za BiH (GAP)
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje radne grupe za razvoj detaljnog Kodeksa GAP-a; b) Poduzimanje cjelokupnog konsultativnog/analitičkog procesa na nivou poljoprivrednih gazdinstava (kroz inspeksijske/stručne službe o mogućem uticaju postepenog usvajanja/implementacije GAP-a; c) Prilagođavanje i usvajanje Kodeksa GAP-a i širenje informacija o Kodeksu; d) Kreiranje probnih inicijativa u cilju motiviranja poljoprivrednih proizvođača za korištenje Kodeksa GAP-a u upravljanju svojim gazdinstvima; e) Razvoj plana širenja Kodeksa i koordiniranje programa podizanja svijesti javnosti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme; f) Redovan monitoring napretka i uticaja GAP-a na poljoprivredne prakse.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje GAP-a do kraja 2009. godine; Proba mjera do 2010. godine; Implementacija 2011. godine; Mjere u potpunosti usklađene sa EU IPA - ruralni razvoj, operativne 2011/12. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera tipa EU IPA-ruralni razvoj u BiH.

5.3	Razvoj okvirnih mjera za održivi razvoj zemljišta i šuma u planinskim područjima
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe za kreiranje detaljnih mjera uključujući i kriterije za apliciranje, nivo podrške i druge zahtjeve (pogledaj dodatak za nacrt);</p> <p>b) Razviti planove za isprobavanje mjera na lokalnom nivou;</p> <p>c) Koordinirati program podizanja svijesti javnosti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme;</p> <p>d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.</p>
Nadležne institucije	MVTEO ; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjera prva polovina 2009. godine;</p> <p>Pilot mjere 2009. godine;</p> <p>Implementacija 2010. godine;</p> <p>Mjere u potpunosti usklađene sa EU IPA - ruralni razvoj, operativne do 2011/12. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera po principima EU IPA - ruralni razvoj u BiH.

5.4	Razvoj okvirne mjere za osnivanje lokalnih akcionih grupa (na nivou zajednice) u ruralnim područjima za promoviranje lokalnih-agro-okolišnih šema
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje LAG promotivne jedinice na državnom nivou;</p> <p>b) Vršenje programa obuke u ciljnim lokalnim područjima o pristupima za LAG razvoj;</p> <p>c) Kreiranje detaljnih pilot mjera uključujući i kriterije za apliciranje, nivo podrške i druge zahtjeve za promociju LAG-a;</p> <p>d) Razvoj planova za pilotiranje mjera na lokalnom nivou i koordiniranje programa podizanja svijesti javnosti da bi se maksimiziralo učešće u ciljnim područjima;</p> <p>e) Redovan monitoring napretka i uticaja mjere.</p>
Nadležne institucije	MVTEO ; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjere prva polovina 2009. godine;</p> <p>Pilot mjere 2009. godine;</p> <p>Implementacija 2010. godine;</p> <p>Mjere u potpunosti usklađene sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne do 2012. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera tipa EU IPA – ruralni razvoj u BiH.

5.5	Razvoj programa za prioritiziranje deminiranja primarnog poljoprivrednog zemljišta i ključnih ruralnih područja
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe za usklađivanje sa strateškim planom deminiranja ciljnih područja i određivanje prioriteta za deminiranje poljoprivrednog zemljišta;</p> <p>b) Razvoj detaljnog plana i raspoređivanje budžeta vezanih za prioritete ruralnog razvoja i dizajn / izbor ciljnih mjera;</p> <p>c) Koordiniranje implementacije i redovna procjena uticaja na ključna područja.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; Vijeće ministara BiH; entitetske vlade i entitetska ministarstva poljoprivrede; MAK BiH
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Druga polovina 2008. godine; Implementacija u skladu sa planom u toku.
Ciljevi/ Komentari	Minirana ruralna područja sve više doživljavaju iseljavanje stanovništva. Na područjima gdje bi se iseljavanje moglo smanjiti ili zaustaviti, potrebno je dalje javno ulaganje u takve programe. Ovo treba poduzeti u skladu sa planiranim programima javnih investicija.

5.6	Razvoj efektivnog sistema za zaštitu poljoprivrednog zemljišta/zoniranje
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe za harmoniziranje politika i procedura za razvoj regionalnih planova i izdavanje dozvola za zoniranje poljoprivrednog zemljišta;</p> <p>b) Razvoj detaljnih planova i raspodjela budžeta povezanih za prioritete ruralnog razvoja i kreiranje/izbor ciljnih mjera;</p> <p>c) Koordiniranje implementacije i redovna procjena uticaja ciljnih područja.</p>
Nadležne institucije	Entitetska ministarstva poljoprivrede; BD; specijalizirane institucije, Ministarstvo okoliša i turizma FBiH, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS; kantoni.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	
Ciljevi/ Komentari	Neophodno je limitirati gubitak poljoprivrednog zemljišta u BiH izazvan korištenjem ovog zemljišta u druge svrhe. Vertikalna i horizontalna koordinacija na nivou ministarstava poljoprivrede te regionalnog planiranja na svim nivoima, sa ciljem razvoja regionalnih planova i određivanja koraka za izdavanje dozvola za zoniranje vezanih za poljoprivredno zemljište.

5.7	Razvoj Plana za suočavanje sa prirodnim katastrofama poljoprivredno-prehrambenog sektora
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje sektorskog komiteta BiH za suočavanje sa prirodnim katastrofama; b) Razvoj detaljnih planova za nepredviđene situacije sa entitetima; c) Koordiniranje uspostavljanja neophodne institucionalne i pravne infrastrukture da bi se omogućila realizacija planova za slučaj prirodnih katastrofa; d) Jačanje sprovođenja propisanih mjera za zaštitu i operacije spašavanja u slučaju prirodnih katastrofa i drugih vanrednih situacija.
Nadležne institucije	MVTEO; Vijeće ministara BiH; Vlada FBiH; Vlada RS; Vlada BD; kantonalne vlade.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Plan razvijen i operativan 2009/10. godine.
Ciljevi/ Komentari	Povećati nivo spremnosti za sprječavanje i zaštitu od svih vrsta vanrednih situacija koje mogu uticati na sektor (uključujući poplave, oluje, mrazove, grad, suše, požare, zemljotrese, neeksplozirane naprave, masovne epidemije bolesti bilja i životinja).

5.8	Uspostavljanje zakonskog okvira o organskoj poljoprivredi BiH i okvira za implementaciju
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje radnih grupa i razvoj detaljnog nacrt, obrazloženja i detaljnog budžeta za njegovu implementaciju; b) Usvajanje okvirnog Zakona o organskoj poljoprivredi na državnom nivou (usklađivanje sa relevantnim zahtjevima EU); c) Implementiranje plana za uspostavljanje operativnih mehanizama za certifikaciju i monitoring organske proizvodnje.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Radna grupa uspostavljena u prvoj polovini 2009. godine; Zakon izrađen do kraja 2009. godine; Uspostavljanje implementacijskog okvira krajem 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Stimulisanje proizvodnje (i potencijalnog izvoza) ciljnih organskih proizvoda.

ŠUMARSTVO I DRVNA INDUSTRIJA

5.9	Usklađivanje entitetskih zakona o šumama (i podzakonskih akata)
Aktivnost	a) Uspostavljanje radne grupe i dogovor o prioritetnim zakonima i ostalim propisima koje je potrebno uskladiti; b) Uspostavljanje i provođenje efektivne koordinacije procesa harmonizacije zakona i podzakonskih akata iz oblasti šumarstva u oba entiteta i Brčko Distriktu.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska resorna ministarstva; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelj	Plan razvijen do kraja 2008. godine; Proces usklađivanja započeo u 2009. godini.
Ciljevi/ Komentari	Da se osigura harmonizacija sa relevantnim EU propisima u šumarstvu i drvnoj industriji, te na taj način omogućiti trgovina drvetom i drvnim proizvodima
5.10	Jačanje šumarskih inspektorata
Aktivnost	a) Razvoj plana za postepeno materijalno i kadrovsko jačanje šumarskih inspekcija (u broju i kapacitetima/obuci); b) Jačanje šumskih inspektorata putem povećanja broja inspektora; c) Uvođenje programa obuke za službe koje vrše šumarske inspekcije u cilju nadgradnje znanja i vještina u oblasti EU propisa i procedura.
Nadležne institucije	MVTEO ; entitetska ministarstva poljoprivrede; entitetske uprave za inspeksijske poslove; BD; kantonalne uprave za inspeksijske poslove.
Vremenski okvir/ Pokazatelj	Razvoj detaljnog plana do kraja 2008. godine; Obuka u kontinuitetu od 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	U FBiH, broj federalnih i kantonalnih inspektora bi trebao biti povećan, lovstvo bi trebalo da nadziru inspeksijske službe za lovstvo. U RS, broj inspektora na republičkom nivou bi trebao biti povećan, jer su ukinuti opštinski šumski inspektorati.

5.11	Inventura šuma
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje tima i osiguranje sredstava za provođenje detaljne inventure šuma; b) Provođenje inventure šuma u BiH; c) Uspostavljanje baze podataka za pohranjivanje svih relevantnih informacija vezanih za inventar šuma te omogućiti pristup informacijama relevantnim interesnim grupama.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska resorna ministarstva; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Tim uspostavljen, inventura započeta 2008. godine; Rok za završetak inventure je kraj novembra 2010.
Ciljevi/ Komentari	Izvršenjem inventure šuma će se obezbijediti osnovni podaci i informacije za usmjeravanje nacrta plana strateškog razvoja BiH za sektor šumarstva te će se omogućiti poboljšano usmjeravanje cilja šumarske politike u budućnosti.

5.12	Uspostavljanje sistema monitoringa zdravstvenog stanja šuma
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje tehničkog tima uključujući i predstavnike svih interesnih grupa; b) Razvoj detaljnog akcionog plana; c) Uspostavljanje sistema za praćenje šumskih bolesti u skladu sa IPC šumarskim standardima (uključujući uspostavljanje centra za dijagnostičko prognoziranje); d) Redovno objavljivanje informacija o šumskim bolestima relevantnim interesnim grupama i uspostavljanje sistema monitoringa zdravstvenog stanja šuma.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska resorna ministarstva; BD.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Razvoj i odobrenje akcionog plana do kraja 2008. godine; Rok za uspostavljanje sistema monitoringa je kraj 2010.
Ciljevi/ Komentari	Praćenje zdravstvenog stanja šuma prema ICP Forest standardima. Uspostavljanje dijagnostičko-prognostičkog centra.

5.13	Poboljšanje pravnog okvira za drvnu industriju
Aktivnost	<p>a) Pravno približavanje slijedećim direktivama EU se zahtjeva za sektor šumarstva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Direktiva 89/106/EEZ - koja se odnosi na građevinske proizvode za prozore, vrata i građevinski materijal, i harmonizirane standarde; - Direktiva 2001/95/EZ o opštoj sigurnosti proizvoda za proizvodnju namještaja; - Direktiva o odgovornosti za oštećene proizvode.
Nadležne institucije	Vijeće ministara BiH; MVTEO; relevantna entitetska ministarstva.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Pravno usklađivanje u svim područjima završeno do kraja 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	U cilju postizanja harmonizacije sa uredbama EU.

5.14	Uspostavljanje radnog tijela (instituta) za istraživanje, razvoj, standarde i kontrolu kvaliteta u drvnoj industriji
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radnog tijela (instituta) za istraživanje, razvoj, standarde i kontrolu kvaliteta u drvnoj industriji;</p> <p>b) Izrada pravilnika, detaljnog operativnog budžeta i radnog plana.</p>
Nadležne institucije	Ministarstvo energije, rudarstva i industrije FBiH; Ministarstvo privrede, energetike i razvoja RS, u saradnji sa Vanjskotrgovinskom komorom
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Uspostavljanje novog tijela do kraja 2008. godine.
Ciljevi/ Komentari	Praćenje vitalnih segmenata drvne industrije.

5.15	Jačanje i stimuliranje univerzitetskih institucija za osposobljavanje stručnjaka u drvnoj industriji
Aktivnost	<p>a) Procjena postojećeg nastavnog plana, određivanje potreba obuke te razvoj programa za nadgradnju institucija za obuku;</p> <p>b) Jačanje i stimulisanje stručnjaka za obuku za drvnu industriju univerzitetskih institucija u skladu sa dogovorenim prioritetima i potrebama industrije.</p>
Nadležne institucije	Federalno ministarstvo obrazovanja i kulture; Ministarstvo obrazovanja i nauke RS
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Neprekidno
Ciljevi/ Komentari	Obuka visoko obrazovanih eksperata u polju.

5.16	Povećanje monitoringa i kontrole u trgovini drvnih proizvoda
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje okvira za povećanje monitoringa i kontrole trgovine drvnim proizvodima; b) Jačanje kaznene politike za kršenje propisa; c) Ubrzavanje sudskih procedura kažnjavanja kršenja.
Nadležne institucije	Ministarstvo trgovine FBiH; Ministarstvo trgovine i turizma RS; Ministarstvo pravde FBiH; Ministarstvo pravde RS.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Druga polovina 2008. godine.
Ciljevi/ Komentari	Eliminisanje sivog tržišta sirovinama.

SEKTOR VODA

5.17	Planiranje i šeme za povećanje površina navodnjavanog obradivog zemljišta
Aktivnost	a) Uspostavljanje radne grupe za razvoj planova za širenje područja koja se navodnjavaju/rehabilitacija postojećih sistema za navodnjavanje/ službi koje će odrediti prioritete, kriterije za odabir projekata i šema za uključivanje lokalnih zajednica u njihov razvoj; b) Revidiranje i odobrenje plana i programa investicija i početak implementacije.
Nadležne institucije	Vodoprivredna udruženja FBiH i RS; entitetska ministarstva poljoprivrede; specijalizirane institucije.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Plan razvijen i odobren do kraja 2008. godine; Program investicija implementiran od sredine 2009. nadalje.
Ciljevi/ Komentari	Srednjoročna razvojna strategija određuje povećanje površina koje se navodnjavaju od 0.6% do 1.6% obradivog zemljišta. Ovo je planirano radi povećanja prinosa i broja žetvi, u oblastima gdje takvi sistemi budu uvedeni. Značajno je istaći da svaki program ulaganja u nadgradnju ili širenje sistema navodnjavanja treba biti koordiniran sa projektima iz oblasti opšteg upravljanja vodama, a potrebno je i osigurati da su te oblasti održive, a zajednice voljne da podržavaju grupe korisnika voda u održavanju novih sistema.

5.18	Implementacija pravnog okvira usklađenog sa okvirnom Direktivom o vodama i sa drugim relevantnim međunarodnim konvencijama
Aktivnost	a) Uspostavljanje radne grupe za određivanje prioriteta i plana pravnog približavanja za sektor voda; b) Koordinacija implementacije pravnog okvira (entitetskih zakona i podzakonskih akata za sektor voda) sa okvirnom Direktivom o vodama i sa drugim relevantnim međunarodnim konvencijama.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Plan odobren do kraja 2008. godine; Izrada nacrtu pravnih akata započeta do kraja 2009. godine;
Ciljevi/ Komentari	Uspostavljanje transparentnog, efikasnog i ekonomski održivog integralnog upravljanja vodama, koji će se implementirati na nivou vodnih područja.

5.19	Uspostavljanje adekvatne institucionalne i finansijske strukture za podržavanje sektora voda u skladu sa okvirnim direktivama EU
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe za kreiranje plana za razvoj institucionalne i finansijske strukture za sektor voda, u skladu sa Okvirnom direktivom o vodama EU. Ovo će uključiti i kreiranje detaljnih planova rada, budžeta i određivanje ciljeva rada;</p> <p>b) Revidiranje i odobrenje planova, finansija;</p> <p>c) Početak implementacije.</p>
Nadležne institucije	MVTEO SPPŠRR; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Plan odobren do kraja 2008. godine; Implementacija slijedi nakon toga.
Ciljevi/ Komentari	Uspostavljanje mehanizama (institucija) koje će omogućiti BiH da ispuni svoje međunarodne obaveze, kao i da uspostavi bilateralnu ili multilateralnu saradnju. Kreiranje mehanizama za rješavanja međuentitetskih sporova. Uspostavljanje transparentnog, efikasnog i ekonomski održivog integralnog sistema za upravljanje vodama, koji će se implementirati na nivou vodnih područja.

5.20	Poboljšanje postojećih sistema za zaštitu od poplava
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe za koordiniranje nadgradnje postojećih sistema za zaštitu od poplava, što će uključiti:</p> <p>b) Popravak postojećih kapaciteta za kontrolu poplava na rijekama Sava i Neretva, te u određenim urbanim zajednicama, za postizanje predratnog nivoa zaštite stanovništva i ekonomije i stvaranje preduslova za intenzivniju poljoprivredu, koja je glavni izvor prihoda na ovim područjima;</p> <p>c) Uređenje korita vodotoka i odvodnih kanala (putem popravke starih i zapuštenih kapaciteta ili izgradnje novih), obezbjeđenje zaštite od poplava i erozije vrijednog poljoprivrednog zemljišta, i sprječavanje velikih klizišta, podrška razvoju osjetljivih područja;</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; entitetske javne ustanove za upravljanje vodama; nadležna kantonalna ministarstva; opštine.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Planiranje do kraja 2008. godine; Implementacija početkom 2009. godine.
Ciljevi/ Komentari	Jačanje sistema za zaštitu od poplava u ključnim poljoprivrednim područjima.

5.21	Poboljšanje snabdijevanja i kvaliteta pitke vode u ruralnim područjima
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe u pravcu poboljšanja snabdjevenosti pitkom vodom u ruralnim područjima¹² uključujući razvoj šema za transport dovoljnih količina zdravstveno ispravne vode udaljenim ruralnim naseljima;</p> <p>b) Poticaji za smanjenje gubitaka u sistemima za vodosnabdijevanje u ruralnim područjima;</p> <p>c) Poticaji za uspostavljanje veza sa javnim sistemima za snabdjevanje vodom;</p> <p>d) Poboljšanje mehanizama za prikupljanje vode i odvođenje otpadnih voda i regulisanje ilegalnih veza i lokalnih sistema za snabdijevanje vodom u ruralnim područjima da bi se osigurala komercijalna održivost sistema;</p> <p>e) Zaštita postojećih i potencijalnih izvora pitke vode u ruralnim područjima i poboljšanje i monitoring kvaliteta vode koju koristi ruralno stanovništvo.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; Javne ustanove za vode; nadležna kantonalna ministarstva; opštine.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Plan razvijen do kraja 2008. godine; Progresivna implementacija u periodu 2008-2011. godine.
Ciljevi/ Komentari	Poboljšanje sistema za snabdijevanje vodom.

¹² Za određene projekte, pogledaj Program javnih investicija BIH

3.6 Šesto prioritetno područje: Diverzifikacija ruralnih aktivnosti i poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima

6.1	Razvoj okvirne mjere za agro-turizam, zanatstvo i druge aktivnosti u sektoru koje nisu zasnovane na poljoprivredi
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje radne grupe za kreiranje detaljne mjere uključujući kriterije za apliciranje, nivo podrške i ostale zahtjeve (pogledaj dodatak); b) Razvoj plana za isprobavanje mjera na lokalnom nivou; c) Koordiniranje programa podizanja svijesti javnosti u cilju maksimiziranja korištenja nove šeme; d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Kreiranje mjere 2008. godine; Pilot mjera 2009. godine; Implementacija 2009/10. godine; Potpuno usklađene mjere sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje tipa mjera iz EU IPA – ruralni razvoj u BiH.

6.2	Razvoj okvirne mjere za ulaganja u ruralnu infrastrukturu (npr. stambeni prostor, vode, ceste, ruralne službe itd.)
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje Radne grupe za kreiranje detaljne mjere uključujući kriterije za apliciranje, nivo podrške i ostale zahtjeve (pogledaj dodatak za nacrt), kako bi se uključili programi kojima se podržava unaprijeđenje stambenog prostora, javna gradnja, efikasan pristup ruralnim putevima, te mogućnost i diverzifikacija ruralnih usluga. b) Razvoj plana za isprobavanje mjera na lokalnom nivou; c) Koordiniranje programa podizanja svijesti javnosti u cilju maksimiziranja korištenje nove šeme; d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Kreiranje mjere 2008. godine; Pilot mjere 2009. godine; Implementacija 2009. godine; Potpuno usklađene mjere sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne 2010. godine.
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera tipa EU IPA – ruralni razvoj u BiH.

6.3	Razvoj okvirne mjere za ulaganje u ruralna mala i srednja preduzeća
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje radne grupe za kreiranje detaljne mjere uključujući i kriterije za apliciranje, nivo podrške i druge zahtjeve (vidi dodatak za nacrt); b) Razvoj plana za isprobavanje mjera na lokalnom nivou; c) Koordiniranje programa podizanja svijesti javnosti u cilju maksimiziranja korištenje nove šeme; d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjere do kraja 2008. godine;</p> <p>Pilot mjere 2009. godine;</p> <p>Implementacija 2010. godine;</p> <p>Potuno usklađene mjere sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne 2010. godine.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera EU IPA – ruralni razvoj tipa u BiH.

6.4	Razvoj okvirne mjere za uspostavljanje lokalnih akcionih grupa (na nivou zajednice) u ruralnim područjima za promoviranje lokalne/ruralne diverzifikacije (pogledaj također mjeru 5.3 gore)
Aktivnost	<ul style="list-style-type: none"> a) Uspostavljanje promotivne jedinice za LAG na državnom nivou; b) Izvršiti program obuke u ciljnim lokalnim područjima o pristupima razvoju LAG-a; c) Kreiranje detaljnih pilot mjera uključujući kriterije za apliciranje, nivo podrške i druge zahtjeve za promoviranje LAG-a; d) Razvoj planova za isprobavanje mjera na lokalnom nivou i koordiniranje programa podizanja svijesti javnosti u cilju maksimiziranja učešća u ciljnim područjima; e) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere .
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjere do 2009. godine;</p> <p>Pilot mjere do 2010. godine;</p> <p>Implementacija u 2010. godini;</p> <p>Cjelokupne mjere usklađene sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne u 2012. godini.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera tipa EU IPA - ruralni razvoj/LEADER u BiH.

6.5	Razvoj okvirne mjere za promoviranje jednakosti spolova i manjina u ruralnim područjima
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje Radne grupe za kreiranje detaljnih mjera uključujući kriterije za apliciranje, nivo podrške i druge zahtjeve (vidi dodatak za nacrt);</p> <p>b) Razvoj planova za isprobavanje mjera na lokalnom nivou i koordiniranje programa podizanja svijesti javnosti u cilju maksimiziranja učešća u ciljnim područjima;</p> <p>c) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede;
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Kreiranje mjere do 2009. godine;</p> <p>Pilot mjere do 2010. godine;</p> <p>Implementacija u 2011. godini;</p> <p>Potpuno usklađene mjere sa EU IPA – ruralni razvoj, operativne u 2011. godini.</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera tipa EU IPA – ruralni razvoj u BiH. Osnovni cilj je pružanje podrške ženama kroz obrazovanje, pristup kreditima i reprezentaciju u ruralnim institucijama i udruženjima, te cjelokupna implementacija principa jednakosti spolova u ruralnim područjima.

6.6	Razvoj okvirnih mjera za jačanje stručnog obrazovanja u sektoru
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje Radne grupe za kreiranje detaljnih mjera uključujući kriterije za apliciranje, nivo podrške i druge zahtjeve (vidi dodatak za nacrt).</p> <p>b) Razvoj i testiranje pilot modela u ciljnim institucijama za racionaliziranje i moderniziranje poljoprivrednog stručnog obrazovanja.</p> <p>c) Koordiniranje ciljnog programa podizanja svijesti javnosti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme;</p> <p>d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH i Ministarstvo obrazovanja i kulture RS, Kantonalna ministarstva obrazovanja.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	<p>Krajem 2008. godine plan razvijen i isproban;</p> <p>Potpuna implementacija u 2009. godini;</p>
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera tipa EU IPA – ruralni razvoj u BiH.

6.7	Razvoj okvirne mjere za promoviranje dodatnog obrazovanja za poljoprivredne proizvođače i jačanje sistema obrazovanja za stručnjake iz oblasti poljoprivrede i veterinarske medicine
Aktivnost	<p>a) Uspostavljanje radne grupe za kreiranje mjera za promoviranje dodatnog obrazovanja za poljoprivredne proizvođače i jačanje sistema obrazovanja za stručnjake za poljoprivredu i veterinarsku medicinu. Grupa će kreirati detaljnije mjere uključujući i kriterije za apliciranje, nivo podrške i druge zahtjeve (vidi dodatak za nacrt);</p> <p>b) Razvoj planova za isprobavanje mjere na lokalnom nivou;</p> <p>c) Koordiniranje ciljnog programa podizanja svijesti da bi se maksimiziralo korištenje nove šeme;</p> <p>d) Redovno praćenje napretka i uticaja mjere.</p>
Nadležne institucije	MVTEO; entitetska ministarstva poljoprivrede; specijalizirane institucije za obuku i obrazovanje; regionalne i lokalne savjetodavne službe.
Vremenski okvir/ Pokazatelji	Krajem 2008. godine plan razvijen i isproban (pilot); Potpuna implementacija u 2009. godini;
Ciljevi/ Komentari	Postepeno uvođenje mjera tipa EU IPA – ruralni razvoj u BiH.

4. Plan Rada

Detaljne prioritetne aktivnosti		2008				2009				2010			
1	Prvo prioritetno područje: Uspostavljanje potrebnih institucionalnih kapaciteta, mehanizama za koordinaciju i implementaciju na svim nivoima												
1.1	Reorganizacija, proširenje i cjelokupno jačanje Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO) i Sektora za poljoprivredu, prehranu, šumarstvo i ruralni razvoj (SPPŠRR)												
1.2	Jačanje koordinacije i monitoringa izvršnih agencija na državnom nivou za podršku sektora u oblasti veterinarstva, zaštite zdravlja bilja i sigurnost hrane												
1.3	Uspostavljanje tijela za harmonizaciju sistema plaćanja u sektoru												
1.4	Reorganizacija inspekcijskih službi u skladu sa EU i drugim međunarodnim zahtjevima												
1.5	Usklađivanje postojećih zakona i drugih propisa unutar BiH												
1.6	Usklađivanje podzakonskih akata i drugih propisa u BiH												
1.7	Plan za usklađivanje propisa u oblasti poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja sa zahtjevima EU												
1.8	Uspostavljanje efektivnih mehanizama za koordinaciju projekata podrške u sektoru, finansiranih od strane međunarodnih donatora												
1.9	Uspostavljanje i razvoj Sistema poljoprivrednih informacija BiH (uključujući statistike)												
1.10	Uspostavljanje harmoniziranih registara poljoprivrednih gazdinstava i klijenata u BiH												
1.11	Organizovanje poljoprivrednog popisa za BiH												
1.12	Prilagođavanje carinskih obaveza na poluproizvode kao i na opremu za strateške industrije												
1.13	Koordiniranje pregovora za članstvo i usklađivanje sa Svjetskom trgovinskom organizacijom (STO)												
1.14	Implementacija Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) u sektoru												
1.15	Razvoj prijedloga za poreske olakšice za ulaganje u sektor												
1.16	Uspostavljanje Vijeća za poljoprivredu BiH												
1.17	Uspostavljanje akreditovanih i ovlaštenih laboratorija za ispunjavanje međunarodnih zahtjeva za sigurnost hrane (uključujući veterinarstvo i zaštitu zdravlja bilja)												
1.18	Uspostavljanje okvira za koordiniranje napretka u određivanju prioriteta istraživanja i obrazovanja i uloge institucija u podršci sektoru												
1.19	Podrška i koordinacija sa Institutom za standardizaciju BiH												
1.20	Podrška i koordinacija sa Institutom za mjeriteljstvo BiH												
1.21	Podrška i koordinacija sa Institutuom za intelektualno vlasništvo BiH												
1.22	Podrška i koordiniranje sa Institutu za akreditaciju BiH												
1.23	Razvoj državnog plana ruralnog razvoja (DPRR)												
1.24	Razvoj Operativnih programa (OP) u skladu sa državnim planom ruralnog razvoja na državnom i entitetskim nivou												

OPERATIVNI PROGRAM BiH ZA POLJOPRIVREDU, PREHRANU I RURALNI RAZVOJ (2008-2011.)

Detaljne prioritetne aktivnosti		2008				2009				2010			
2	Drugo prioritetno područje: Poboljšanje kvaliteta i sigurnosti domaćih proizvoda i stvaranje konkurentne prednosti u proizvodnji, preradi i trgovini												
2.1	Jačanje kapaciteta i poboljšanje radne odgovornosti Ureda za veterinarstvo BiH (vidi također 1.2. gore)												
2.2	Postepeno uspostavljanje pravnog okvira za veterinarstvo, harmoniziranog sa zahtjevima EU												
2.3	Jačanje pravnog osnova za regulisanje i kontrolu hrane za životinje												
2.4	Nadgradnja i proširenje sistema za identifikaciju životinja												
2.5	Uspostavljanje programa BiH za kontrolu zaraznih bolesti životinja												
2.6	Sprovođenje Državnog plana za monitoring i kontrolu TSE/BSE												
2.7	Usvajanje planova BiH za hitne mjere za suzbijanje zaraznih bolesti životinja u veterinarskoj medicini BiH												
2.8	Uspostavljanje sistema dijagnostičkih/analitičkih službi u BiH u potpunosti usaglašenih sa međunarodnim standardima												
2.9	Uspostavljanje veterinarskih sporazuma sa zemljama CEFTA i FDA (Turska)												
2.10	Uspostavljanje programa za sigurno odlaganje životinjskog otpada												
2.11	Nadgradnja inspekcije u skladu sa standardima EU												
2.12	Jačanje kapaciteta Uprave za zaštitu zdravlja bilja												
2.13	Jačanje inspeksijskih službi za zaštitu zdravlja bilja												
2.14	Postepeno uspostavljanje pravnog okvira za zaštitu zdravlja bilja harmoniziranog sa EU												
2.15	Uspostavljanje pravnog okvira za kontrolu sjemena i sadnog materijala u BiH												
2.16	Uspostavljanje pravnog okvira za zaštitu novih sorti biljaka												
2.17	Uspostavljanje pravnog okvira za regulisanje mineralnih đubriva												
2.18	Uspostavljanje odgovarajućeg pravnog okvira za kontrolu proizvoda za zaštitu zdravlja bilja												
2.19	Izrada Strategije i Operativnog programa za sigurnost hrane BiH (OPSH)												
2.20	Jačanje kapaciteta Agencije za sigurnost hrane BiH												
2.21	Izrada višegodišnjih kontrolnih planova praćenja higijenske ispravnosti i kvaliteta (sastava) hrane												
2.22	Uspostavljanje efektivnog pravnog okvira za regulisanje i kontrolu hrane i prehrambenih proizvoda												
2.23	Uspostavljanje pravnog okvira za regulisanje bezalkoholnih pića												
2.24	Razvoj mreže ovlaštenih akreditovanih laboratorija za podršku sistema sigurnosti hrane												
2.25	Uspostavljanje sistema za označavanje kvaliteta hrane u BiH												
2.26	Harmoniziranje entetetskih propisa o radu entitetskih instituta sa državnim zakonima o standardizaciji, mjeriteljstvu i intelektualnom vlasništvu												

OPERATIVNI PROGRAM BiH ZA POLJOPRIVREDU, PREHRANU I RURALNI RAZVOJ (2008-2011.)

Detaljne prioritetne aktivnosti		2008.				2009.				2010.			
3	Treće prioritetno područje: Podrška primarnoj proizvodnji putem mjera direktne podrške gazdinstvima za postepeno usklađivanje između entiteta i za usklađivanje sa EU mehanizmima												
3.1	Harmoniziranje postojećih šema podrške za proizvode												
3.2	Određivanje niza komplementarnih mjera povezanih sa harmoniziranim šemama za podršku proizvoda												
3.3	Uvođenje indirektnih poticaja za izvoz (usklađenih sa zahtjevima STO)												
3.4	Uspostavljanje tijela za harmonizaciju sistema plaćanja za sektor (kao prioritet 1)												
3.5	Uspostavljanje harmoniziranih registara poljoprivrednih gazdinstava i klijenata (kao prioritet 1)												
3.6	Zakon o geodetskoj djelatnosti (geomatici) BiH												
3.7	Harmonizacija Zakona o premjeru i katastru nepokretnosti na nivou entiteta												

Detaljne prioritetne aktivnosti		2008.				2009.				2010.			
4	Četvrto prioritetno područje: Poboljšanje konkurentnosti agro-prehrambenog sektora BiH putem mjera indirektno podrške za proizvodnju i preradu												
4.1	Razvoj okvirnih mjera za ulaganja u poljoprivredna gazdinstva												
4.2	Razvoj okvirnih mjera za ulaganje u agro-prerađivačku oblast												
4.3	Razvoj okvirnih mjera za podršku nekomercijalnim i polukomercijalnim gazdinstvima												
4.4	Razvoj okvirnih mjera za podršku grupama poljoprivrednih proizvođača												
4.5	Razvoj okvirnih mjera za pružanje podrške mladim poljoprivrednim proizvođačima												
4.6	Podrška nacionalnoj promotivnoj kampanji 'Kupujmo domaće' za agro-prehrambene proizvode												
4.7	Plan i šeme za povećanje navodnjavanih obradivih površina (vidi također 5.14. ispod)												
4.8	Jačanje kapaciteta Agencije za promoviranje stranih ulaganja za podršku poljoprivredno-prehrambenog sektora (FIPA)												
4.9	Uspostavljanje Poljoprivredno-tržišnog informacionog servisa BiH												

OPERATIVNI PROGRAM BiH ZA POLJOPRIVREDU, PREHRANU I RURALNI RAZVOJ (2008-2011.)

Detaljne prioritetne aktivnosti		2008.				2009.				2010.			
5	Peto prioritetno područje: Zaštita ruralnog okoliša BiH putem pružanja podrške agro-okolišnim programima												
5.1	Razvoj okvirne mjere za isprobavanje (pilot) agro-okolišnih inicijativa												
5.2	Razvoj okvirnih mjera za uvođenje Kodeksa dobre poljoprivredne prakse za BiH (GAP)												
5.3	Razvoj okvirnih mjera za održivi razvoj zemljišta i šuma u planinskim područjima												
5.4	Razvoj okvirne mjere za osnivanje lokalnih akcionih grupa (na nivou zajednice) u ruralnim područjima za promoviranje lokalnih-agro-okolišnih šema												
5.5	Razvoj programa za prioritiziranje deminiranja primarnog poljoprivrednog zemljišta i ključnih ruralnih područja												
5.6	Razvoj efektivnog sistema za zaštitu poljoprivrednog zemljišta/zoniranje												
5.7	Razvoj Plana za suočavanje sa prirodnim katastrofama poljoprivredno-prehrambenog sektora												
5.8	Uspostavljanje zakonskog okvira o organskoj poljoprivredi BiH i okvira za implementaciju												
5.9	Usklađivanje entitetskih zakona o šumama (i podzakonskih akata)												
5.10	Jačanje šumarskih inspektorata												
5.11	Inventura šuma												
5.12	Uspostavljanje sistema monitoringa zdravstvenog stanja šuma												
5.13	Poboljšanje pravnog okvira za drvenu industriju												
5.14	Uspostavljanje radnog tijela (instituta) za istraživanje, razvoj, standarde i kontrolu kvaliteta u drvenoj industriji												
5.15	Jačanje i stimuliranje univerzitetskih institucija za osposobljavanje stručnjaka u drvenoj industriji												
5.16	Povećanje monitoringa i kontrole u trgovini drvnih proizvoda												
5.17	Planiranje i šeme za povećanje površina navodnjavanog obradivog zemljišta												
5.18	Implementacija pravnog okvira usklađenog sa okvirnom Direktivom o vodama i sa drugim relevantnim međunarodnim konvencijama												
5.19	Uspostavljanje adekvatne institucionalne i finansijske strukture za podržavanje sektora voda u skladu sa okvirnim direktivama EU												
5.20	Poboljšanje postojećih sistema za zaštitu od poplava												
5.21	Poboljšanje snabdijevanja i kvaliteta pitke vode u ruralnim područjima												

OPERATIVNI PROGRAM BiH ZA POLJOPRIVREDU, PREHRANU I RURALNI RAZVOJ (2008-2011.)

Detaljne prioritetne aktivnosti		2008.				2009.				2010.			
6	Šesto prioritetno područje: Diverzifikacija ruralnih aktivnosti i poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima												
6.1	Razvoj okvirne mjere za agro-turizam, zanatstvo i druge aktivnosti u sektoru koje nisu zasnovane na poljoprivredi												
6.2	Razvoj okvirne mjere za ulaganja u ruralnu infrastrukturu (npr. vode, ceste, ruralne službe itd.)												
6.3	Razvoj okvirne mjere za ulaganje u ruralna mala i srednja preduzeća												
6.4	Razvoj okvirne mjere za uspostavljanje lokalnih akcionih grupa (na nivou zajednice) u ruralnim područjima za promoviranje lokalne/ruralne diverzifikacije (pogledaj također mjeru 5.3 gore)												
6.5	Razvoj okvirne mjere za promoviranje jednakosti spolova i manjina u ruralnim područjima												
6.6	Razvoj okvirnih mjera za jačanje stručnog obrazovanja u sektoru												
6.7	Razvoj okvirne mjere za promoviranje dodatnog obrazovanja za poljoprivredne proizvođače i jačanje sistema obrazovanja za stručnjake iz oblasti poljoprivrede i veterinarske medicine												

Dodatak 1

Spisak postojećih zakona u poljoprivredi na državnom nivou za koje je potrebno usklađivanje pravnog okvira entiteta i Brčko Distrikta

A. Zakon o veterinarstvu BiH (BIH OG 34/02)

Godinu dana nakon što je ovaj Zakon stupio na snagu, entiteti su imali zakonsku obavezu da izvrše usklađivanje Zakona o zdravstvenoj zaštiti životinja i veterinarskoj djelatnosti RS (Službeni glasnik RS br. 11/95, 10/97 i 52/01) kao i Zakona o veterinarstvu FBiH (Službene novine FBiH br. 46/00) sa ovim Zakonom. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Zakona, entitetske veterinarske komore su trebale biti uspostavljene ili prilagođene u skladu sa ovim Zakonom.

B. Zakon o zaštiti zdravlja bilja (Službeni glasnik BIH 23/03)

Nadležna tijela entiteta i Brčko Distrikta mogu donositi svoje propise u ovoj oblasti, a dužna su ih uskladiti sa ovim Zakonom.

Dodatno, službe za zaštitu zdravlja bilja entiteta i Brčko Distrikta moraju osigurati jedinstvenu implementaciju procedura vezanih za zaštitu zdravlja bilja i mjera u pogledu inspeksijskih procedura, obavljati inspeksijski nadzor zdravlja bilja, vršiti stručnu obuku inspektora, saradivati u procesu izrade propisa te izvršavati i obavljati druge zadatke utvrđene Zakonom ili drugim propisima. Entiteti i Brčko Distrikt će ukinuti propise vezane za zaštitu zdravlja bilja, koji su u suprotnosti sa ovim Zakonom.

C. Zakon o mineralnim đubrivima (Službeni glasnik BIH 46/04)

Utvrđeno je da će se propisi entiteta i Brčko Distrikta u ovom polju implementirati samo u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa ovim Zakonom. Entiteti i Brčko Distrikt moraju revidirati sopstveni pravni okvir u ovom polju i ukinuti propise koji nisu u skladu sa ovim Zakonom.

D. Zakon o sjemenu i sadnom materijalu poljoprivrednog bilja (Službeni glasnik BIH 03/05)

Propisi entiteta kojima se uređuje oblast proizvodnje, pripreme za prodaju, uvoz i prodaju sjemena i sadnih materijala poljoprivrednog bilja će biti usklađeni sa ovim Zakonom najkasnije do usvajanja podzakonskih akata, što je navedeno u članu 80. ovog Zakona.

E. Zakon o poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju («Službeni glasnik BiH», broj 50/08)

Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH, te niži nivoi vlasti dužni su da počnu usklađivati svoje propise u sektoru poljoprivrede, ishrane i ruralnog razvoja sa ovim Zakonom i da obezbjede odgovarajuća sredstva, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona. Ministarstvo i nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH, osim propisa predviđenih pojedinim članovima ovog Zakona, mogu u roku od godinu dana donijeti i druge propise potrebne za primjenu ovog Zakona. Zakonski i

podzakonski propisi koji se primjenjuju u oblasti poljoprivrede, ishrane i ruralnog razvoja biće usklađeni sa ovim Zakonom najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

F. Zakon o vinu, rakiji i drugim proizvodima od grožđa i vina («Službeni glasnik BiH», broj 25/08)

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o vinu i rakiji («Službeni glasnik BiH», broj 26/89, 29/90). Proizvođači upisani u Registar proizvođača grožđa i vina od stupanja na snagu ovog Zakona dužni su uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovog Zakona u roku određenim propisima za provođenje ovog Zakona kojima se utvrđuju uslovi za proizvodnju i promet vina i drugih proizvoda od grožđa i vina. Proizvođači koji ne postupe u skladu sa odredbama ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu njega prestaju s proizvodnjom istekom roka određenog propisima ovog Zakona, što će rješenjem utvrditi nadležno ministarstvo.

Dodatak 2

Nacrt okvirnih mjera:

- A) Ulaganja u poljoprivredna gazdinstva
- B) Ulaganja u agro-preradu
- C) Investicijski poticaji za mlade poljoprivredne proizvođače
- D) Podrška nekomercijalnim i polukomercijalnim gazdinstvima
- E) Podrška grupama proizvođača
- F) Razvoj Kodeksa dobre poljoprivredne prakse (GAP)
- G) Održivo upravljanje zemljištem i šumama u planinskim područjima
- H) Oporavak od prirodnih katastrofa
- I) Ulaganja u aktivnosti ruralne diverzifikacije
- J) Ulaganja u ruralnu infrastrukturu
- K) Akcije lokalnog razvoja
- L) Stručna obuka

A) Ulaganja u poljoprivredna gazdinstva

Mjera	Ulaganja u poljoprivredna gazdinstva
Kod	
Obrazloženje mjere	Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora zahtjeva ne samo povećanje produktivnosti u smislu ljudskog kapitala, nego i povećanje konkurentnosti fizičkog kapitala. Modernizacija gazdinstava je od ključnog značaja za poboljšanje njihovog ekonomskog učinka putem boljeg korištenja proizvodnih faktora, što podrazumijeva uvođenje novih tehnologija i inovacija, poboljšanje kvaliteta, organsku proizvodnju i diverzifikaciju na gazdinstvima, kao i poboljšanje sektora koji nisu vezani za hranu i energetske usjeve, te poboljšanje okoliša, uvjeta sigurnosti, higijene i brige o životinjama na gazdinstvima.
Sadržaj mjere	Podrška se pruža poljoprivrednim gazdinstvima kroz direktna ili indirektna ulaganja u cilju modernizacije proizvodnih tehnika. Ulagati bi se moglo u izgradnju, kupovinu ili renoviranje nekretnina, te kupovinu ili iznajmljivanje novih mašina i opreme i generalne troškove kao što su prava na patente i licence.
Ciljna grupa	Poljoprivredni proizvođači
Ciljna oblast	Treba biti određena

Mjera	Podrška poljoprivrednim proizvođačima koji učestvuju u šemama za kvalitet hrane
Kod	
Obrazloženje mjere	Kvalitet hrane, u smislu većeg kvaliteta od propisanih standarda, može donijeti dodatnu vrijednost za primarne poljoprivredne proizvode i poboljšati tržišne mogućnosti za proizvođače. Podrška se mora pružiti poljoprivrednim proizvođačima kako bi učestvovali u takvom sistemu kvaliteta, te u isto vrijeme uvjeriti potrošače o kvalitetu proizvoda i proizvodnog procesa.
Sadržaj mjere	Godišnji novčani poticaji se mogu davati kao naknada za troškove učešća u sistemu kvaliteta. Ovaj sistem je sistem Zajednice ili država članica za koje se moraju ispuniti određeni kriteriji. Iznos isplate je određen iznosom fiksnih troškova nakon učešća u sistemu. Fiksni troškovi podrazumijevaju troškove koji su nastali uvođenjem i učešćem u takvom sistemu.
Ciljna grupa	Svi poljoprivredni proizvođači koji se bave proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda za ljudsku upotrebu.
Ciljna oblast	Treba biti određena

B) Ulaganja u agro-preradu

Mjera	Ulaganja u agro-preradu/dodavanje vrijednosti poljoprivrednim i šumskim proizvodima
Kod	
Obrazloženje mjere	Dodatna vrijednost poljoprivrednih i šumskih proizvoda može se povećati putem modernizacije i poboljšanja efikasnosti prerade i prodaje proizvoda, promovirajući preradu poljoprivrednih i šumskih proizvoda, uvodeći nove tehnologije i inovacije, otvarajući nove tržišne mogućnosti sa akcentom na kvalitet, poboljšavajući okolišnu zaštitu, radnu sigurnost, higijensku ispravnost i dobrobit životinja.
Sadržaj mjere	Dodatna vrijednost se može povećati kroz ulaganja u preradu i reklamiranje postojećih proizvoda, kao i ulaganja u razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija. Ulagati bi se moglo u izgradnju, kupovinu ili renoviranje nekretnina, kupovinu ili iznajmljivanje novih mašina i opreme, kao i generalne troškove u pogledu izdataka kao što su prava na patente i licence.
Ciljna oblast	Preduzeća određene veličine (mikro, mala i srednja preduzeća i preduzeća koja imaju manje od 250 zaposlenih ili sa godišnjom zaradom manjom od 5 miliona KM, a koja se bave preradom i reklamiranjem primarnih poljoprivrednih proizvoda). U slučaju šumarstva, podrška će biti limitirana na mikro-preduzeća.
Ciljna oblast	Treba biti određena

Mjera	Saradnja za razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru i sektoru šumarstva
Kod	
Obrazloženje mjere	Po pitanju povećane konkurencije, važno je osigurati da sektor poljoprivrede i sektor šumarstva steknu prednost na tržištu kroz inovativne pristupe u razvoju novih proizvoda, procesa i tehnologija i ovu vrstu saradnje treba ohrabriti.
Sadržaj mjere	Troškovi saradnje za razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija za poljoprivredni i prehrambeni sektor uključuju: - pripremne aktivnosti, koje uključuju dizajn, proizvod, proces ili razvoj tehnologije, - testove i druga materijalna i/ili nematerijalna ulaganja prije primjene novo-razvijenog proizvoda/procesa/tehnologije.
Ciljna grupa	Organizacije/entiteti koji okupljaju primarne proizvođače u sektoru poljoprivrede i šumarstva, prerađivačka industrija i/ili treće strane, a u cilju razvoja novih proizvoda, procesa i tehnologija.
Ciljna oblast	Treba biti određena

C) Investicijski poticaji za mlade poljoprivredne proizvođače

Mjera	Pomoć mladima koji preuzimaju poljoprivredno gazdinstvo
Kod	
Obrazloženje mjere	Mladi poljoprivredni proizvođači u sektor poljoprivrede mogu uvesti nove vještine i energiju, kao i profesionalni pristup u gazdovanju. Ovo može povećati sposobnosti u rješavanju novih izazova u sektoru, povećati radnu produktivnost i ojačati konkurentnost.
Sadržaj mjere	Podrška mladim poljoprivrednim proizvođačima uključuje podršku inicijalnom osnivanju gazdinstava, te strukturalnim prilagođavanjima njihovih gazdinstava nakon osnivanja. Mladi proizvođači će priložiti poslovne planove za razvoj svojih poljoprivrednih aktivnosti.
Ciljna grupa	Poljoprivredni proizvođači mlađi od 40 godina koji osnivaju vlastito gazdinstvo po prvi put.
Ciljna oblast	Treba biti određena

D) Podrška nekomercijalnim i polukomercijalnim gazdinstvima

Mjera	Podrška nekomercijalnim i polukomercijalnim gazdinstvima koja prolaze kroz proces restrukturiranja
Kod	
Obrazloženje mjere	Mjera usmjerena ka gazdinstvima orjentisanim na tržišnu proizvodnju za nove zemlje članice EU uvedena je Sporazumom o pristupanju 2003. godine u cilju lakšeg prevazilaženja problema tranzicije, jer se sektor poljoprivrede i ruralne ekonomije novih zemalja članica morao izložiti konkurentnoj sredini jedinstvenog tržišta. Ova mjera će biti dostupna tokom ovog programskog perioda kako bi se osigurala lakša tranzicija u novi programski period za nove zemlje članice.
Sadržaj mjere	Podrška će biti pružena poljoprivrednim gazdinstvima pod uslovom da posjeduju detaljan plan rada.
Ciljna grupa	Proizvođači koji proizvode primarno za vlastite potrebe i oni koji samo mali dio proizvodnje prodaju na tržištu.
Ciljna oblast	Treba biti određena (uzeti u obzir kriterij - manje povoljna područja)

E) Podrška grupama proizvođača

Mjera	Podrška uspostavljanju grupa proizvođača
Kod	
Obrazloženje mjere	Jačanje institucionalne strukture primarnog sektora u cilju njegovog preživljavanja u tržišno orijentisanoj sredini putem pružanja poticaja za udruživanje i saradnju poljoprivrednih proizvođača.
Sadržaj mjere	Podrška se pruža u vidu godišnje isplate koja se obračunava kao procenat godišnje tržišne proizvodnje grupe proizvođača. Podrška se pruža prvih pet godina od datuma prepoznavanja grupe proizvođača. Ove isplate će olakšati uspostavljanje i administrativni rad grupe proizvođača u cilju: <ul style="list-style-type: none"> - prilagođavanja proizvodnje članova takve grupe tržišnim uvjetima, - zajedničkog izlaganja robe na tržištu, što uključuje pripremu za prodaju, centralizaciju prodaje i dostavu kupcima na veliko, - uspostavljanja jedinstvenih pravila o informacijama o proizvodima.
Ciljna grupa	Grupe proizvođača službeno registrovane u relevantnom ministarstvu.
Ciljna oblast	Treba biti određena

Mjera	Podrška grupama proizvođača u vidu pružanja informacija i promotivnih aktivnosti u okviru sistema kvaliteta hrane
Kod	
Obrazloženje mjere	Kvalitetan poljoprivredni proizvod mora biti adekvatno reklamiran kako bi se poboljšalo njegovo plasiranje na tržište. Poboljšanje informiranosti potrošača o postojanju i specifikacijama sistema kvaliteta podići će nivo svijesti potrošača o postojanju i dostupnosti proizvoda visokog kvaliteta.
Sadržaj mjere	Informativne i promotivne aktivnosti koje će se podržavati odnosiće se na aktivnosti kreirane sa ciljem da se potrošači podstaknu na kupovinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji su u sklopu sistema kvaliteta uvrštenim u program ruralnog razvoja pod mjerom "učesće poljoprivrednih proizvođača u sistemu kvaliteta hrane". Ove aktivnosti će biti usmjerene ka promociji posebnih obilježja ili prednosti proizvoda, naročito kvaliteta, posebnih metoda proizvodnje, visokih standarda dobrobiti životinja i poštivanja okoliša a mogu uključiti i širenje naučnog i tehničkog znanja o ovim proizvodima. Ove aktivnosti bi, također, mogle uključiti organizaciju i/ili učesće na sajmovima i izložbama, aktivnosti podizanja svijesti javnosti, reklamiranje preko različitih medija ili promociju na prodajnim mjestima.
Ciljna grupa	Organizacija bilo kojeg pravnog statusa (uključujući profesionalne ili među profesionalne organizacije koje predstavljaju jedan ili više sektora) u koju će biti uključeni proizvođači koji su uključeni u sistem kvaliteta. Grupe proizvođača koje su službeno registrovane u relevantnim ministarstvima.
Ciljna oblast	Treba biti određena

F) Razvoj Kodeksa dobre poljoprivredne prakse (GAP)

Mjera*	Podrške za dobrobit životinja
Kod	
Obrazloženje mjere	Ova mjera je neophodna kako bi se poljoprivredni proizvođači podstakli na usvajanje visokih standarda uzgoja životinja koji su veći od standarda određenih zakonom. Ovakvi standardi su odgovor na zahtjeve društva za većom kompatibilnošću načina uzgoja sa dobrobiti životinja.
Sadržaj mjere	Isplate za dobrobit životinja mogu dobiti poljoprivredni proizvođači koji se dobrovoljno obavežu da će poštovati pravila za dobrobit životinja u periodu od 5 do 7 godina. Ove obaveze moraju biti veće od zakonski propisanih obaveza (određenih u zakonu BiH). Isplate se odnose na godišnje isplate po grlu stoke i pokrivaće dodatne troškove izazvane preuzimanjem ove obaveze, izgubljenu dobit radi preuzete obaveze, a također mogu pokriti i troškove transakcije gdje je to neophodno. Obaveze se mogu odnositi i na poboljšanje uslova ishrane stoke i slobodno kretanje.
Ciljna grupa	Proizvođači koji se dobrovoljno obavežu da će poštovati pravila za dobrobit životinja koja su na višem nivou od zakonom propisanih standarda.
Ciljna oblast	(nije relevantna)

G) Održivo upravljanje zemljištem i šumama u planinskim područjima

Mjera	Agro-okolišne mjere
Kod	
Obrazloženje mjere	Agro-okolišne mjere su neophodne u cilju pružanja podrške održivom razvoju ruralnih područja, kao i za zadovoljavanje sve većih zahtjeva društva za okolišnim službama. Isplate odobrene u okviru ove mjere moraju podstaći poljoprivredne proizvođače da služe cijelom društvu putem uvođenja ili nastavka sprovođenja metoda poljoprivredne proizvodnje koje su u skladu sa zaštitom i unapređenjem okoliša, krajolika, prirodnih resursa, tla i genetskog diverziteta.
Sadržaj mjere	Isplate u okviru ove mjere mogu se odobriti onim poljoprivrednim proizvođačima koji se dobrovoljno obavežu da će poštovati agro-okolišne obaveze u periodu od 5 do 7 godina. Ove obaveze moraju prevazilaziti standarde određene zakonom BiH, kao i minimalne standarde za korištenje đubriva i proizvoda za zaštitu zdravlja bilja, te druge relevantne zakonske obaveze određene državnim propisima. Isplate identifikovane u programu isplata i godišnjih isplata po hektaru ili po grlu pokrivaće dodatne troškove nastale preuzimanjem obaveze, izgubljene dobiti radi preuzimanja obaveze, i također mogu pokriti troškove transakcije gdje je to neophodno. Obaveze se mogu odnositi na: <ul style="list-style-type: none"> - organsku proizvodnju, - integrisanu proizvodnju, - proširenja poljoprivrednih sistema: smanjenje upotrebe đubriva i pesticida, te povećanje stočnog fonda, - rotiranje kultura, održavanje površina koje se trenutno ne koriste, - aktivnosti na sprečavanju ili smanjenju erozije tla, - genetske resurse (lokalne vrste ugrožene postojećom poljoprivrednom proizvodnjom, tlo kojem prijeti genetska erozija), - aktivnosti očuvanja i poboljšanja biodiverziteta, - održavanje krajolika uključujući i zaštitu historijskih karakteristika na poljoprivrednom zemljištu.
Ciljna grupa	Poljoprivredni proizvođači koji se dobrovoljno obavežu da će se pridržavati agro-okolišnih obaveza koje su veće od zakonom određenih standarda na nivou zajednice i države (vidi sadržaj mjere). U oblastima u kojima je potrebno postići određene agro-okolišne ciljeve, agro-okolišne isplate mogu se odobriti i drugim zemljišnim menadžerima.
Ciljna oblast	Treba biti određena

Mjera	Podrške poljoprivrednim proizvođačima za prirodno ugroženo zemljište u planinskim područjima
Kod	
Obrazloženje mjere	Neophodno je osigurati isplate poljoprivrednim proizvođačima za prirodno ugroženo zemljište u planinskim područjima kako bi se spriječilo napuštanje ovih zemljišta i kako bi se nadoknadili dodatni troškovi nastali iz kontinuiranog korištenja zemljišta na ovim područjima. Ove isplate će doprinijeti održavanju i promoviranju održivih sistema gazdovanja.
Sadržaj mjere	Isplate za prirodno ugroženo zemljište nadoknadiće dodatne troškove proizvodnje, kao i propuštenu zaradu (koja je rezultat smanjenja vrijednosti proizvodnje na gazdinstvu) vezanu za ugroženu poljoprivrednu proizvodnju u tim oblastima. Isplate će biti godišnje u vidu određenog iznosa po hektaru iskorištenog poljoprivrednog zemljišta.
Ciljna grupa	Poljoprivredni proizvođači, koji najmanje pet godina od prve isplate, nastave obrađivati ugroženo zemljište u planinskim područjima, smatraju se podobnim za ovaj vidi podrške.
Ciljna oblast	Planinska područja karakterišu znatno ograničene mogućnosti za korištenje zemljišta, a značajna su i povećanja troškova obrade usljed: (a) veoma teških klimatskih uslova na višim planinskim područjima koji znatno smanjuju sezonu uzgoja, (b) strmih nagiba zemljišta koji onemogućavaju korištenje mehanizacije ili je neophodno korištenje posebne, veoma skupe opreme, (c) problema u pristupu ili problema koji su izazvani nekim drugim faktorima, gdje je ugroženost zemljišta rezultat uticaja svakog faktora posebno.

Mjera	Obnova šumskog potencijala i uvođenje preventivnih aktivnosti
Kod	
Obrazloženje mjere	Za obnavljanje šumskog potencijala u šumama oštećenim prirodnim katastrofama i požarom, kao i za uvođenje preventivnih aktivnosti u cilju održavanja okolišne i ekonomske uloge ovih šuma, neophodna je posebna podrška.
Sadržaj mjere	Mogu se podržati razne aktivnosti, kao na primjer: - preventivna ulaganja koja smanjuju posljedice šumskih požara npr. izbijanje šumskih požara, mjesta sa dostupnom vodom, šumske ceste, preventivno šumarstvo, - ulaganja u obnavljanje šuma kako bi šume dostigle stanje prije prirodnih katastrofa i požara.
Ciljna grupa	Vlasnici šuma koji obnavljaju šumski potencijal u šumama oštećenim prirodnim katastrofama i požarima i koji uvode podesne preventivne akcije.
Ciljna oblast	1) Šume oštećene prirodnim katastrofama i požarom, 2) Preventivne akcije: šume klasificirane kao visoki ili srednji rizik od požara prema planovima za zaštitu šuma zemalja članica EU.

Mjera	Ukrupnjavanje zemljišnog posjeda
Kod	
Obrazloženje mjere	<p>Jedan od glavnih problema za organizovanje i intenziviranje poljoprivredne proizvodnje, kao i upotrebu mehanizacije jeste usitnjenost posjeda. Prema procjenama, oko 50% gazdinstava je manje od 2 ha, a preko 80% je manje od 5 ha. Ova gazdinstva su, nadalje, podijeljena na 7-9 parcela, koje su vrlo često udaljene jedna od druge i nekoliko kilometara. Ovo svakako predstavlja ograničenje u intenziviranju poljoprivredne proizvodnje, te je, s toga, neophodno uvesti mjeru ukрупnjavanja zemljišta.</p> <p>Ukrupnjavanje zemljišta predstavlja set mjera prostornog planiranja, pravnih, organizacionih, te ekonomskih mjera koje će doprinijeti održivom razvoju ruralnih područja i unaprijediti uslove života u njima. Dodatno, ukрупnjavanje zemljišta može poslužiti i kao polazna osnova za ažuriranje katastra i zemljišnih baza podataka.</p>
Sadržaj mjere	<p>Podrška će se pružiti onim poljoprivrednim proizvođačima koji dobrovoljno budu učestvovali u procesu komasacije zemljišta. Isplate bi mogle ići po hektaru zemljišta, uzimajući u obzir kvalitet zemljišta, infrastrukturu, kao i kulture na datim parcelama i pokrivače:</p> <ul style="list-style-type: none"> - administrativne troškove (npr. promjena vlasništva, troškovi za izdavanje neophodne dokumentacije o vlasništvu i slično...), - podsticaje za intenziviranje proizvodnje, promjenu kulture i slično, - nabavku odgovarajuće mehanizacije, ili neki drugi vid pomoći po potrebama i mogućnostima.
Ciljna grupa	Podrška će se pružiti onim poljoprivrednim proizvođačima koji dobrovoljno budu učestvovali u procesu komasacije zemljišta. Prednost treba dati onim proizvođačima koji se žele baviti intenzivnom proizvodnjom i u budućnosti.
Ciljna oblast	Treba biti određena

H) Oporavak od prirodnih katastrofa

Mjera	Uspostavljanje poljoprivredne proizvodnje nakon prirodnih nepogoda i uvođenje preventivnih mjera
Kod	
Obrazloženje mjere	Brzina oporavka nakon prirodne katastrofe je važan faktor koji treba uzeti u razmatranje kod obezbjeđenja tržišta poljoprivrednim proizvodima, a samim tim obezbjeđenja prihoda poljoprivrednih proizvođača. Neophodno je, također, ulagati u preventivne akcije za borbu protiv mogućih posljedica prirodnih katastrofa.
Sadržaj mjere	Aktivnosti koje ova mjera, između ostalog, može podržati su: preventivna ulaganja koja umanjuju posljedice poplava, šumskih požara i ulaganja koja vraćaju fizički kapital u stanje u kojem se nalazio prije katastrofe.
Ciljna grupa	Treba biti određena
Ciljna oblast	Oblasti podložne prirodnim katastrofama ili oblasti pogođene prirodnim katastrofama.

I) Ulaganja u aktivnosti ruralne diverzifikacije

Mjera	Diverzifikacija u ne-poljoprivredne aktivnosti
Kod	
Obrazloženje mjere	Mjera koja spada u osovinu broj tri trebala bi doprinijeti prioritetu kreiranja mogućnosti zapošljavanja u ruralnim područjima u nepoljoprivrednim aktivnostima i službama. Ovo je odgovor na trendove u mnogim dijelovima Evrope vezane za ekonomsko i društveno opadanje, kao i za smanjenje stanovništva u ruralnim područjima. Diverzifikacija je neophodna za rast, zapošljavanje i održivi razvoj u ruralnim područjima i doprinosi boljem teritorijalnom balansu, kako u ekonomskom, tako i društvenom smislu. Dodatno, cilj diverzifikacije je održavanje ili povećanje prihoda poljoprivrednih gazdinstava.
Sadržaj mjere	Mjera predviđa podršku onim članovima gazdinstava koji se preusmjere na nepoljoprivredne aktivnosti. Postoje različite kategorije nepoljoprivrednih aktivnosti koje se mogu podržati kao: - pružanje usluga: npr. hoteli, obrazovanje i društvene aktivnosti na gazdinstvima, - obrtničke aktivnosti: npr. grnčarija, proizvodnja lokalnih proizvoda i slično, - aktivnosti trgovanja: npr. otvaranje radnji na gazdinstvima u kojima se proizvodi proizvedeni na gazdinstvima prodaju direktno kupcima.
Ciljna grupa	Članovi gazdinstava
Ciljna oblast	Traba biti određena

Mjera	Podrška osnivanju i razvoju novih oblika poslovanja u ruralnim područjima
Kod	
Obrazloženje mjere	U cilju sprečavanja negativnih trendova ekonomskog i društvenog opadanja, te smanjenja stanovništva, koje je evidentno u mnogim evropskim ruralnim područjima, potrebno je pružiti podršku za osnivanje i razvoj malog biznisa, što može pomoći u promoviranju poduzetništva i razvoju ekonomske strukture u ruralnim područjima, doprinoseći Lisabonskoj strategiji o kreiranju poslovnih mogućnosti.
Sadržaj mjere	Mjera podržava postojeća mikro preduzeća ili osobe koje žele osnovati nova mikro preduzeća koja će se baviti aktivnostima nevezanim za poljoprivredu.
Ciljna grupa	Mikro preduzeća koja imaju manje od 10 zaposlenih i manje od 1 M KM godišnje prometa.
Ciljna oblast	(nije relevantno)

Mjera	Podrška aktivnostima ruralnog turizma
Kod	
Obrazloženje mjere	U cilju sprečavanja negativnih trendova ekonomskog i društvenog opadanja, te smanjenja stanovništva, koje je evidentno u mnogim evropskim ruralnim područjima, potrebno je pružiti podršku aktivnostima ruralnog turizma. Turizam predstavlja sektor u kojem je, u ruralnim područjima, zabilježen najveći porast. Također, turizam kreira i nove mogućnosti zapošljavanja, te povećava mogućnosti razvoja ruralnih područja.
Sadržaj mjere	Podrška u okviru ove mjere će obuhvatiti: - infrastrukturu u vidu informacionih centara i postavljanje oznaka za mjesta koja su interesantna za posjetu turista, - rekreativnu infrastrukturu kao što su obezbjeđenje pristupa prirodnim oblastima i smještaj manjih kapaciteta, - razvoj i/ili reklamiranje turističkih usluga ruralnog turizama.
Ciljna grupa	Stanovništvo u ruralnim područjima.
Ciljna oblast	(nije relevantno)

J) Ulaganja u ruralnu infrastrukturu

Mjera	Osnovne službe za ekonomiju i ruralno stanovništvo
Kod	
Obrazloženje mjere	U cilju sprečavanja negativnih trendova ekonomskog i društvenog opadanja, te smanjenja stanovništva, koje je evidentno u mnogim evropskim ruralnim područjima, potrebno je pružiti podršku u jačanju osnovnih službi za ekonomiju i ruralno stanovništvo kako bi se održali ili poboljšali uslovi života i dobrobit, te povećala atraktivnost ruralnih područja.
Sadržaj mjere	Podrška je usmjerena na uspostavljanje osnovnih servisa, uključujući kulturne i rekreativne aktivnosti za selo ili grupu sela, i povezivanje manje infrastrukture, kao i ekonomije ruralnog stanovništva, na primjer: <ul style="list-style-type: none"> - rekreativne, sportske i kulturne aktivnosti, - kapaciteti za čuvanje djece, - transportne službe (npr. minibus), - službe telekomunikacije: pristup internetu, telekomunikacioni projekti, seoske komunikacijsko-tehnološke inicijative koje kombinuju IT opremu, umrežavanje i elektronske vještine kroz strukture zajednice.
Ciljna grupa	Stanovništvo u ruralnim područjima.
Ciljna oblast	Selo ili grupa sela u ruralnim područjima.

Mjera	Obnova i razvoj sela
Kod	
Obrazloženje mjere	U cilju sprečavanja negativnih trendova ekonomskog i društvenog opadanja, te smanjenja stanovništva, koje je evidentno u mnogim evropskim ruralnim područjima, potrebno je pružiti podršku u obnovi i razvoju sela.
Sadržaj mjere	Mjera podržava projekte koji su vezani za obnovu i razvoj sela, a što može da uključuje: <ul style="list-style-type: none"> - rekonstrukciju i izgradnju lokalne putne infrastrukture, - renoviranje objekata, - unapređenje okoliša: npr. obnova parkova, ivičnjaka i slično.
Ciljna grupa	Ruralno stanovništvo, poslovni subjekti
Ciljno područje	Selo ili grupa sela u ruralnim područjima

K) Akcije lokalnog razvoja

Mjera	Uspostavljanje i upravljanje lokalnim akcionim grupama
Kod	
Obrazloženje mjere	Implementacija lokalnih razvojnih strategija i drugih aktivnosti lokalnih akcionih grupa jača teritorijalnu usklađenost i sinergiju između mjera namijenjenih razvoju šire ruralne ekonomije i društva. Lokalne akcione grupe i njihovi partneri zahtijevaju tačne informacije, podesne vještine i druge vidove podrške kako bi uspješno sprovedli definisane aktivnosti i ostvarili zadane ciljeve.
Sadržaj mjere	Mjere podržavaju: <ul style="list-style-type: none"> - studije o predmetnim oblastima, - mjere za pružanje informacija o predmetnoj oblasti i pripremu lokalne razvojne strategije, - obuku osoblja koje je uključeno u pripremu i implementaciju lokalne razvojne strategije, - promotivne događaje, - obuku voditelja grupa.
Ciljna grupa	Lokalne akcione grupe
Ciljna oblast	Područja u kojima djeluju Lokalne akcione grupe

Mjera	Implementacija ruralnih lokalnih razvojnih strategija
Kod	
Obrazloženje mjere	Dugoročni održivi razvoj ruralnih područja i regiona može se ostvariti implementacijom integrisanih i inovativnih strategija, koju lokalne zainteresovane strane, koristeći LEADER pristup, treba da sprovedu na svom području.
Sadržaj mjere	Osnovna načela LEADER pristupa su: - lokalne razvojne strategije, zasnovane na oblastima, čiji je cilj određivanje podregionalnih ruralnih područja, <ul style="list-style-type: none"> - lokalna javno-privatna partnerstva (lokalne akcione grupe), - pristup 'odozdo prema gore' koji omogućava Lokalnim akcionim grupama da donose odluke, - interdisciplinarni pristup i implementacija strategija u kojoj su integrisani projekti različitih sektora lokalne ekonomije, - implementacija inovativnih pristupa, - implementacija zajedničkih projekata, umrežavanje i stvaranje lokalnih partnerstava. Lokalne akcione grupe pripremaju i implementiraju lokalne razvojne strategije.
Ciljna grupa	Lokalne akcione grupe
Ciljna oblast	Područja u kojima djeluju Lokalne akcione grupe

L) Stručna obuka

Mjera	Stručna obuka i informativne aktivnosti, uključujući širenje stručnog znanja i inovativnih praksi za osobe koje rade u Sektoru za poljoprivredu, prehranu, šumarstvo i ruralni razvoj
Kod	
Obrazloženje mjere	Ekonomске, tehnološke i okolišne promjene stvaraju potrebu za usvajanjem novih vještina svih osoba koje su uključene u aktivnosti poljoprivrede, prehrane, šumarstva i ruralnog razvoja. S tim u vezi, neophodno je osigurati obuke koje nisu dio uobičajenih programa ili sistema sekundarnog ili višeg stepena obrazovanja u oblasti poljoprivrede i šumarstva. Što je veći nivo obrazovanja poljoprivrednih proizvođača i vlasnika šuma, to je veća radna produktivnost što doprinosi održavanju ili povećanju konkurentnosti poljoprivrednih i šumskih gazdinstava.
Sadržaj mjere	Ova mjera uključuje kurseve, seminare, projekte demonstriranja, informativne časove, radionice i slično. Obukom mogu biti obuhvaćene teme, kao što su tehnička pitanja, ekonomija, rezultati istraživanja i nove informativne tehnologije (ICT), održivo upravljanje prirodnim resursima (uključujući među-sektorski pristup i korištenje proizvodnih praksi koje su usklađene sa praksama održavanja i poboljšanja krajolika), kao i druge tematske oblasti.
Ciljna grupa	Svi oni koji se bave poljoprivredom, prehranom, šumarstvom i ruralnim razvojem.
Ciljna oblast	Treba biti određena

Mjera	Mjera za obuku i informacije za ekonomske aktere u ruralnim područjima
Kod	
Obrazloženje mjere	Negativni trendovi ekonomskog i društvenog opadanja sa kojim se suočavaju mnoga ruralna područja u Evropi mogli bi biti zaustavljeni kroz diverzifikaciju u nepoljoprivredne aktivnosti. Uspješno sprovođenje ovih mjera zahtjeva obuku ekonomskih aktera u ruralnim područjima kako bi stekli određena znanja i vještine.
Sadržaj mjere	<p>Podrška može da uključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obuku u ICT vještinama, - obuku za osobe koje osnivaju mikro preduzeća u ruralnim područjima, - obuku mladih ljudi u tradicionalnim ruralnim vještinama da bi se zadovoljile potrebe turizma, rekreacije, okolišnih službi i kvaliteta proizvoda, - obuku iz oblasti upravljanja za proizvođače koji se žele baviti nepoljoprivrednim aktivnostima. <p>Podrška u ovoj mjeri ne uključuje kurseve ili obuke koje su dio običnih edukativnih programa ili sistema sekundarnog obrazovanja ili obrazovanja na višim nivoima.</p>
Ciljna grupa	Ekonomski akteri u ruralnim područjima
Ciljno područje	(nije relevantno)